

Domácí příprava žáků na 1. stupni ZŠ

Diplomová práce

Studijní program:
Studijní obor:

M7503 Učitelství pro základní školy
Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Autor práce:
Vedoucí práce:

Jana Havlíková
Mgr. Radka Harazinová, Ph.D.
Katedra pedagogiky a psychologie

Zadání diplomové práce

Domácí příprava žáků na 1. stupni ZŠ

Jméno a příjmení: **Jana Havlíková**
Osobní číslo: P14000674
Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Zadávající katedra: Katedra primárního vzdělávání
Akademický rok: **2017/2018**

Zásady pro vypracování:

Cíl:

Navrhnout kategorizaci a základní doporučení pro zadávání domácích úkolů učitelem, vytvořit ukázkový soubor různých typů zadání DÚ spolu s popisem jejich významu.

Požadavky:

Práce s odbornou literaturou

Vytvoření souboru zadání DÚ

Pravidelné konzultace s vedoucí práce

Metody: Dotazník, rozhovor, analýza dostupných materiálů

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

tištěná/elektronická

Čeština

Seznam odborné literatury:

MAŇÁK, J., 1992. Problém domácích úkolů na základní škole. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita.

Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 45. ISBN 80-210-0388-X.

ŠULOVÁ, L., 2014. Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer.

ISBN 978-80-7478-542-9.

HELMS, W., 1996. Lépe motivovat – méně se rozčilovat: jak pomáhat dětem se školou. 1. vyd. Praha:

Portál. ISBN 80-7178-087-1.

KALHOUS, Z. a OBST, O., 2009. Školní didaktika. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-571-4.

VÁGNEROVÁ, M., 2012. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha:

Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.

PELIKÁN, J., 2011. Základy empirického výzkumu pedagogických jevů. 2. nezměn. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1916-3.

Vedoucí práce:

Mgr. Radka Harazinová, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání práce:

30. listopadu 2017

Předpokládaný termín odevzdání:

1. května 2019

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

PhDr. Jana Johnová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 15. prosince 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

25. dubna 2022

Jana Havlíková

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí své diplomové práce Mgr. Radce Harazinové, Ph.D. za její cenné rady a připomínky a za její vstřícný přístup a ochotu, se kterou k vedení mé práce přistupovala. Děkuji všem respondentkám, díky nimž mohla tato práce vzniknout. A v neposlední řadě také mé rodině za podporu při studiu.

Anotace

Tématem mé diplomové práce je domácí příprava žáků na 1. stupni základních škol. Práce je rozdělena do dvou částí. V první z nich se věnuji vymezení teorie – ta je potřebná pro lepší porozumění tohoto tématu. Charakterizuji zde, co je domácí úkol a uvádím jeho druhy. Následně se věnuji ukotvení domácích úkolů v legislativě a spolupráci školy, rodiny a dítěte. Druhá část práce je zaměřena na popis metodologie kvalitativního výzkumu, analýzu získaných dat a sborník domácích úkolů, sestavený z námětů z praxe jednotlivých respondentek účastnících se výzkumu.

Klíčová slova: mladší školní věk, domácí příprava, význam domácí přípravy, sborník domácích úkolů, klasifikace domácích úkolů, zadávání domácích úkolů pedagogy, spolupráce školy a rodiny

Annotation

The topic of my diploma thesis is the home preparation of primary school students. The work is divided into two parts. In the first oem, I focus on defining the theory - it is needed for a better understanding of this topic. Here I characterize what is homework and state its types. Subsequently, I focus on anchoring homework in legislation and cooperation between school, family and child. The second part of the work is focused on the description of the methodology of qualitative research, analysis of the obtained data and a collection of homework, composed of ideas from the practice of individual respondents participating in the reasearch.

Keywords: Younger school age, homework, importance of homework, collection of homework, classification of homework, homework assignments by teachers, cooperation between school and family.

Obsah

Úvod.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1 Domácí úkoly, domácí příprava.....	13
1.1 Význam domácí přípravy.....	15
1.2 Druhy a formy domácích úkolů.....	18
1.2.1 Klasifikace domácích úkolů podle Maňáka.....	18
1.2.2 Klasifikace domácích úkolů podle Helmse.....	19
1.2.3 Klasifikace domácích úkolů podle Waltmanové-Greenwoodové a Martina.....	20
1.2.4 Klasifikace podle Coopera.....	21
1.3 Hodnocení (nejen) domácích úkolů.....	21
1.4 Doba strávená nad domácími úkoly.....	22
2 Legislativa.....	24
2.1 Podoba dnešního školství.....	24
2.2 Rámcový vzdělávací program.....	25
2.3 Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání.....	26
2.3.1 Ukázky ukotvení domácích úkolů ve výřezích z ŠVP.....	26
2.4 Domácí úkoly v zákonech.....	27
3 Spolupráce školy, rodiny a žáka.....	29
3.1 Rodina a dítě.....	29
3.1.1 Funkce rodiny.....	30
3.1.2 Typy rodin.....	31
3.1.3 Typy výchovy – výchovné styly.....	32
3.1.4 Charakteristické znaky současné rodiny.....	33
3.2 Dítě a učitel.....	33
3.3 Motivace dětí.....	34
3.4 Rodina a škola.....	36
4 Vývojová psychologie – Charakteristiky vývoje dítěte.....	38
4.1 Mladší školní věk.....	38
4.1.1 Základní schopnosti, dovednosti a jejich vývoj.....	38
4.1.2 Kognitivní vývoj.....	39
4.1.3 Vývoj potřeb a jejich uspokojování.....	40
4.1.4 Socializace a emoční vývoj.....	40
II VÝZKUMNÁ ČÁST.....	42
1 Cíl, popis a metodologie výzkumu.....	42
1.1 Charakteristika zkoumaného prostředí.....	43
1.2 Vyhodnocení výzkumu.....	44
2 Ukázkový soubor domácích úkolů – sborník.....	51
2.1 Tradiční zadání domácích úkolů.....	52
2.1.1 Český jazyk – Práce ve slabikáři.....	52
2.1.2 Český jazyk – Písanka.....	53
2.1.3 Český jazyk – Dopis rodičům.....	54
2.1.4 Český jazyk – Vyjmenovaná slova po S.....	56
2.1.5 Český jazyk – Básnička.....	57
2.1.6 Český jazyk – Každodenní čtení.....	59
2.1.7 Matematika – Doplnování znamének + a -.....	59
2.1.8 Matematika – Pamětné učení se řady násobků 4.....	61
2.1.9 Matematika – Písemné odčítání.....	61

2.1.10	Matematika – Geometrie – kružnice.....	63
2.1.11	Matematika – Písemné dělení se zbytkem.....	64
2.1.12	Cizí jazyk – anglický – Křížovka (čísla).....	65
2.1.13	Cizí jazyk – německý – Časování sloves.....	67
2.1.14	Cizí jazyk – anglický – Domeček.....	68
2.1.15	Prvouka – Kalendářní měsíce.....	70
2.1.16	Prvouka – Jarní měsíce.....	71
2.1.17	Prvouka – Křížovka.....	73
2.1.18	Přírodověda - Referát.....	74
2.1.19	Vlastivěda – Práce s mapou – česká pohoří.....	75
2.2	Netradiční zadání domácích úkolů.....	77
2.2.1	Český jazyk – Čtenářský list.....	77
2.2.2	Český jazyk – Myšlenková mapa: Práce s naučnou literaturou.....	79
2.2.3	Český jazyk – Myšlenková mapa: Můj super den ve škole.....	80
2.2.4	Matematika – Slovní úlohy pro spolužáky.....	81
2.2.5	Matematika, informatika – Změř celou rodinu.....	82
2.2.6	Matematika – Obvod a obsah pokojíčku.....	83
2.2.7	Pracovní činnosti, matematika, český jazyk – Tvorba deskové hry.....	84
2.2.8	Prvouka – Přírodniny.....	86
2.2.9	Prvouka – Myšlenková mapa: Mé zdraví.....	87
2.2.10	Prvouka – Dopravní značky po cestě do školy.....	88
2.2.11	Přírodověda – Počasí den po dni.....	89
2.2.12	Přírodověda – Ekosystémy.....	90
2.2.13	Přírodověda – Orgánové soustavy.....	92
2.2.14	Vlastivěda – Pověsti.....	93
2.2.15	Pracovní činnosti – Výroba dárečků na ozdobu chodeb.....	95
2.3	Využití online prostředí pro zadávání a vypracovávání domácích úkolů.....	96
2.3.1	Wordwall – Matematika 1.....	97
2.3.2	Wordwall – Matematika 2.....	98
2.3.3	Wordwall – Český jazyk.....	99
2.3.4	Wordwall - Prvouka.....	101
2.3.5	EduPage – Český jazyk.....	102
2.3.6	EduPage - Matematika.....	103
2.3.7	EduPage – Matematika.....	105
2.3.8	Edupage – Přírodověda.....	106
2.3.9	Únikovka - Prvouka: Velikonoce.....	108
2.3.10	Únikovka – Matematika.....	111
3	Vyhodnocení cílů.....	115
	Závěr.....	116
	Seznam použité literatury.....	117
	Přílohy.....	121

Seznam tabulek

Tabulka 1: Výchovné cíle podle Šulové (2005, s. 146).....	16
Tabulka 2: Negativní následky domácí přípravy dle Šulové (2005, s. 147):.....	17
Tabulka 3: Druhy domácích úkolů podle Maňáka.....	19
Tabulka 4: Formy domácích úkolů podle Maňáka.....	19
Tabulka 5: Helmsovo rozdělení domácích úkolů podle účelnosti.....	20
Tabulka 6: Čtyři základní typy dělení domácích úkolů Waltmanové-Greenwoodové a Martina.....	20

Tabulka 7: Pásma funkčnosti dle Dunovského.....	31
Tabulka 8: Výchovné styly podle Čápa a Mareše.....	32
Tabulka 9: Hlavní faktory ovlivňující motivovanost dítěte k domácím úkolům podle Waltmanové-Greenwoodové a Martina (1997, s. 100).....	36
Tabulka 10: Desatero pro spolupráci s rodinou.....	37

Tabulka obrázků

Obrázek 1: Školní vzdělávací program ZŠ Pastelka (ŠVP ZV Škola bez hranic, 2017, s. 14).....	27
Obrázek 2: Školní vzdělávací program ZŠ Vojtěcha Kováře (ŠVP ZV Otevřená škola, 2016, s. 11).....	27
Obrázek 3: Školní vzdělávací program ZŠ a MŠ Dolní Poustevna (ŠVP ZV ZŠ A MŠ DOLNÍ POUSTEVNA, 2007 s. 20-21).....	27
Obrázek 4: Ukázka úkolu z druhého dílu Slabikáře pro 1. ročník, nakladatelství Nová škola, s. r. o., str. 59.....	52
Obrázek 5: Ukázka úkolu z druhého dílu Písanky pro 1. ročník, nakladatelství Nová škola, s. r. o., str. 32.....	53
Obrázek 6: Ukázka úkolu z druhého dílu pracovního sešitu Český jazyk pro 2. ročník, nakladatelství Nová škola, s. r. o., str. 46.....	55
Obrázek 7: Ukázka z domácího sešitu žáka.....	56
Obrázek 8: Ukázka básničky z Čítanky pro 2. ročník nakladatelství Nová škola, s.r.o. str. 38.....	58
Obrázek 9: Ukázka úkolu z třetího dílu Matýskovy matematiky pro 1. ročník nakladatelství Nová škola, s.r.o., str. 10.....	60
Obrázek 10: Ukázka z domácího sešitu žáka.....	62
Obrázek 11: Ukázka z domácího sešitu žáka.....	64
Obrázek 12: Ukázka úkolu z pracovního sešitu English 3 pro 3. ročník, nakladatelství Angličtina expres, str. 60.....	66
Obrázek 13: Ukázka úkolu z pracovního sešitu Start mit Max pro 1. stupeň základních škol, nakladatelství Fraus, str. 35.....	67
Obrázek 14: Ukázka z domácího sešitu žáka.....	69
Obrázek 15: Ukázka z domácího sešitu žáka.....	69
Obrázek 16: Ukázka úkolu z Oskarovy prvouky pro 1. ročník nakladatelství Nová škola, s.r.o., str. 62.....	70
Obrázek 17: Ukázka úkolu z pracovního sešitu Já a můj svět, prvouka pro 2. ročník nakladatelství Nová škola, s.r.o., str. 64.....	72
Obrázek 18: Ukázka úkolu z pracovního sešitu Prvouka pro 3. ročník nakladatelství Nová škola, s.r.o., str. 53.....	73
Obrázek 19: Ukázka vypracovaného referátu.....	74
Obrázek 20: Ukázka úkolu z pracovního sešitu Hravá vlastivěda pro 4. ročník nakladatelství Taktik, s.r.o., příloha.....	76
Obrázek 21: Ukázka žákovské práce - Čtenářský list (přední strana).....	77
Obrázek 22: Ukázka žákovské práce - Čtenářský list (zadní strana).....	77
Obrázek 23: Ukázka čtenářského stromu.....	78
Obrázek 24: Ukázka žákovské práce - Myšlenková mapa: Vesmír.....	79
Obrázek 25: Ukázka žákovské práce - Myšlenková mapa: Můj super den ve škole.....	80
Obrázek 26: Plán pro deskovou hru k dotvoření.....	85
Obrázek 27: Ukázka žákovy práce - Myšlenková mapa: Mé zdraví.....	87
Obrázek 28: Ukázka sešitu na zaznamenávání počasí.....	89
Obrázek 29: Ukázka skupinového úkolu – Ekosystémy.....	91

Obrázek 30: Ukázka skupinového úkolu – Orgánové soustavy.....	92
Obrázek 31: Ukázka skupinového úkolu – Pověsti.....	94
Obrázek 32: Ukázka žákovských prací - Dárčky na výzdobu školy.....	95
Obrázek 33: Ukázka cvičení na Wordwall – Práskni krtka.....	97
Obrázek 34: Ukázka cvičení na Wordwall – <i>Maze honička</i>	98
Obrázek 35: Ukázka cvičení na Wordwall – Skupinové řazení.....	100
Obrázek 36: Ukázka cvičení na Wordwall – Chybějící slova.....	101
Obrázek 37: Ukázka cvičení na EduPage – Spojování.....	102
Obrázek 38: Ukázka cvičení na EduPage – Spojování.....	104
Obrázek 39: Ukázka cvičení na EduPage – doplňování.....	105
Obrázek 40: Ukázka cvičení na EduPage – doplňování z nápovědy.....	107
Obrázek 41: Ukázka únikovky – Velikonoce: úvodní obrazovka.....	108
Obrázek 42: Ukázka únikovky – Velikonoce: první cvičení.....	109
Obrázek 43: Ukázka únikovky – Velikonoce: druhé cvičení.....	109
Obrázek 44: Ukázka únikovky – Velikonoce: třetí cvičení.....	109
Obrázek 45: Ukázka únikovky – Velikonoce: čtvrté cvičení (vyřešené).....	110
Obrázek 46: Ukázka únikovky – Velikonoce: páté cvičení.....	110
Obrázek 47: Ukázka únikovky – Velikonoce: zakončení.....	110
Obrázek 48: Ukázka únikovky – Matematika: úvodní obrazovka.....	112
Obrázek 49: Ukázka únikovky – Matematika: první cvičení.....	112
Obrázek 50: Ukázka únikovky – Matematika: druhé cvičení.....	112
Obrázek 51: Ukázka únikovky – Matematika: třetí cvičení.....	113
Obrázek 52: Ukázka únikovky – Matematika: čtvrté cvičení.....	113
Obrázek 53: Ukázka únikovky – Matematika: páté cvičení.....	113
Obrázek 54: Ukázka únikovky – Matematika: po zadání tajného kódu.....	114

Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila téma, které často vede k otázkám. Dávat domácí úkoly? Jsou důležité? Nejsou přežití a nudné? Mohou žáka motivovat?

Ráda učím své žáky, pěstuji v nich pracovní návyky, snažím se je vést k zodpovědnosti a zadávám domácí úkoly. Je tedy pro mě důležité a k zamyšlení, zda jsou na tom kolegové z jiných škol podobně a zda to dělají obdobně nebo využívají jiné možnosti v zadávání domácích úkolů. Ráda bych, aby se mi podařilo sestavit sborník, který by byl příkladný a zároveň inspirující pro jiné kolegy, kteří jsou v otázce domácích úkolů nerozhodní. Např. jaký typ domácího úkolu ve svém předmětu zvolit? Můj záměr a tedy cíl této práce je kategorizace a doporučení pro zadávání domácích úkolů učitelem v hodinách na prvním stupni základní školy.

V úvodu si objasníme význam domácích úkolů a domácí přípravy jako takové. Jak může vypadat domácí úkol? Máme právo hodnotit domácí úkol známkou? Kolik času by měl žák věnovat domácímu úkolu?

Následně se seznámíme s ukotvením pojmu domácího úkolu v legislativě a v jednotlivých ŠVP tří škol.

Žáci mladšího školního věku mají rádi čitelné prostředí. Ke svému učiteli, dobrému průvodci vzhlížejí a snaží se přebírat jeho myšlenky i hodnoty. Pokud učitel dokáže svého žáka motivovat k učení mimo vyučování, tzn. doma, na hřišti, v přírodě,... k dalšímu vzdělávání právě zajímavým domácím úkolem, hrou pro upevnění učiva nebo jen připomenutím si, zopakováním,... pak se domnívám, že má žák vyhráno. Učitel se cíleně snaží u žáka „vypěstovat“ zájem o poznávání a učení. Protože se slovy Sokrata... „Žák není nádoba, jež se má naplnit, ale pochodeň, která se má zapálit.“ každý dobrý učitel musí souhlasit a ve svých přípravách by si jich měl být vědom. Nepřehlčuje své žáky informacemi, ale učí je přemýšlet, vyhodnocovat, rozlišovat, odůvodňovat. Posiluje kompetence k učení, k řešení problémů a především posiluje kompetence pracovní.

Jaké přístupy k domácím úkolům mají kolegové ze škol z blízkého okolí, se budu snažit zaznamenat ve výzkumné části. K tomu mi poslouží polostrukturované dotazníky a následné rozhovory. Konkrétně bych ráda také představila jednotlivé typy domácích úkolů

- tradiční, netradiční, ale v dnešní době také často používané a žádané domácí úkoly v online prostředí.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 Domácí úkoly, domácí příprava

Hlavním tématem mé práce jsou domácí úkoly (potažmo domácí příprava), a proto jsem se hned v první kapitole zaměřila právě na ně. Vysvětluji zde definice domácího úkolu a domácí přípravy a přibližuji jejich význam. Také zde uvádím různé kategorizace domácích úkolů očima autorů odborných textů a hodnocení domácích úkolů, které první kapitolu uzavírají.

Domácí úkoly a různé **domácí učební práce** žáků můžeme označit jako jednu z organizačních forem vyučování. Tu lze rozdělit podle nejobecnějšího pojetí na výuku ve škole a mimo školu. Podle Skalkové (2007, s. 240) existuje těsná souvislost mezi učením žáků ve škole a učební činností mimo školu. Mimoškolní činnost by měla navazovat na tu školní, z čehož vyplývá, že kvalita školního vyučování je ovlivňována i kvalitou domácí práce žáků.

Domácí příprava je tedy mimoškolní aktivita, která je spojena s vyučováním ve škole. Pojímá všechny aktivity žáků, které vyžaduje škola, jsou cíleně směřovány k posílení výuky školní a vykonávají se mimo školu, především doma v rodině (Jursová, 2011).

Čapek upozorňuje, že pojmy **domácí učení** a **domácí úkoly** (které spadají do domácí přípravy) je třeba rozlišovat. Nejlepší definici domácího učení podle něj vytvořila Epsteinová a to: „Zábavná sociální interakce, při které se rodiče s dětmi pravidelně scházejí a díky níž mají četnější kontakty“ (Čapek, 2013, s. 149).

Zatímco **domácí úkol** Čapek (2013, s. 150) popisuje jako určitou práci, která je přesně dána a zadal ji učitel při vyučování. Strandberg (2013, s. 326) vymezuje **domácí úkol** jako školní práci, která je vykonávána mimo školu – bez pomoci učitele.

V pedagogickém slovníku najdeme tuto definici: „Učební nebo praktické činnosti, které žáci vykonávají mimo vyučovací dobu, zprav. doma. Má přímý vztah k vyučování, podporuje osvojení učiva, rozšiřuje je nebo prohlubuje. Povaha, počet a rozsah nejsou na našich školách předepsány.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 57-58)

Podle Čapka (2012, s. 12) by měl být úkol zábavný, zajímavý a hravý. Neměl by zabrat moc času. Důrazně upozorňuje také na to, že by úkol neměl spoléhat na pedagogickou práci rodičů. Není nutné, aby byl podepsaný rodiči. K hodnocení jsou povoleny jen jedničky – špatné známky by se dávat neměly. Ideálně je dobrovolný a zadávaný kvůli posilování oblíbenosti vyučovacího předmětu. Žák má mít radost z jeho vypracování.

Mezi většinou pedagogů panuje shoda v tom, že dobře zadaný **domácí úkol** působí pozitivně v několika směrech. Přispívá k rozvoji žádaných schopností, učí žáky sebeovládání a odpovědnosti a v neposlední řadě bývá také východiskem různých činností, probíhajících ve škole. Důležité je, aby učitel zadával takové úkoly, které souvisí s právě probíranou látkou. Zadání by mělo být důkladně vysvětlené a jasné. (Waltmanová-Greenwoodová, Martin 1997, s. 39)

Kalhous (2002, s. 408) upozorňuje na **domácí úkoly** jako prostředek diagnostiky. Pro žáky by měly být zdrojem informací o jejich výkonu při samostatné práci – bez učitele. Zadávat by se měly hlavně pro rozvíjení dovedností žáků organizovat si svou práci. Mohou odhalovat žákovi i učiteli problémy plynoucí z nepochopení učiva. Upozorňuje také na pomoc rodičů, ta je dobrá za podmínek, pokud je rodič pro žáka užitečným zdrojem informací. Ovšem hrozí, že si žáci zvyknou spoléhat na rodiče a jejich pomoc a ve škole poté nedávají pozor. Učitel by měl zadávat takové úlohy, vyžadující náročnější myšlenkové operace, úlohy tvořivého charakteru, případně i projekty dlouhodobější, na kterých žák může pracovat ve skupině, a to vše v závislosti na ročníku, ve kterém pedagog vyučuje, neboli podle schopností žáků.

Petty (2008, s. 263) uvádí, že některé činnosti se lépe provádějí o samotě. Jsou tak vhodnější spíše pro samostudium (domácí úkol) než práci v hodině. Podle něj by ideální domácí úkol měl splňovat tato kritéria: zapojit žáka do takové činnosti, ve které nepotřebuje pomoc učitele, být vždy zkontrolován učitelem, vyžadovat co nejméně práce od učitele, být poměrně jednoduchý a v neposlední řadě by měl být hodnocen (známkován). K těmto vymezeným kritériím přikládá i návrhy učebních činností, např. čtení (čtenářská gramotnost, práce s knihou), příprava na hodinu (opakování si látky, popř. vyhledat si informace, které použije v následné výuce), příprava nezbytných materiálů pro opakování (přehledy, mnemotechnické pomůcky, opakovací poznámky), učení se materiálů k opakování (učení se zpaměti – definice, slovíčka, postupy) a samotné opakování. Za nevhodné považuje úkoly, které jsou zadávány z důvodu nezvládnutí (nestih-

nutí) probrání dané látky v hodině. Je zde totiž velká pravděpodobnost, že si s tím žák nebude vědět rady, což popírá výše uvedené kritérium – úkol má být poměrně jednoduchý. Doporučuje také, aby učitel zavedl jasná pravidla, týkající se zadávání, odevzdávání a hodnocení domácích úkolů.

Ve skutečnosti neexistují jasné pokyny, jak by měl takový **domácí úkol** vypadat, kolik času by měl žák nad ním strávit, ani frekvence zadávání. Zdali zadávat, či nezadávat záleží na každém učiteli. (Bělohradská, 2002, s. 60)

Ovšem jistě bychom tyto dva termíny neměli zaměňovat s pojmem **domácí vzdělávání**, který vyjadřuje úplně něco odlišného. Pedagogický slovník ho vysvětluje jako alternativní formu vzdělávání, která probíhá doma v rodině – dítě nedochází do školy a je vyučováno rodičem. Vzniká zde povinnost, vyzkoušet žáka každé pololetí z příslušného probíraného učiva ve škole, kde je žák přijat k plnění povinné školní docházky (ředitelem bylo žákovi povoleno individuální vzdělávání). (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 57-58)

Ve výkladovém slovníku z pedagogiky (Kolář, 2012, s. 34) je **domácí vzdělávání** vysvětleno jako vyučování žáka, které se uskutečňuje bez pravidelné účasti ve škole. Je umožněno zákonem 561/2004 Sb. Škola, ve které bylo povoleno individuální vzdělávání, pravidelně kontroluje, zdali je plněn vzdělávací program. Rodiče, kteří provádí domácí vzdělávání svých dětí, musejí mít alespoň ukončené střední vzdělání s maturitou. Autor zde také upozorňuje na negativa domácího vzdělávání – absence kontaktu s vrstevníky, situací k respektování obecných pravidel a norem a socializace dítěte. Domácí vzdělávání na základních školách je povoleno zákonem č. 561/2004 Sb. v platném znění paragrafem 41 jak pro první stupeň, tedy žáky od první do páté třídy, tak pro žáky druhého stupně – šesté až deváté třídy.

Z těchto definic je patrné, že domácí vzdělávání není tématem mé diplomové práce, ale považuji za důležité i tento termín uvést, aby nedocházelo k již zmíněné záměně s domácími úkoly, popř. domácí přípravou.

1.1 Význam domácí přípravy

Dle Šulové (2005, s. 144) má vypracování domácích úkolů přímý vliv na učení a výkon dítěte, zdokonaluje studijní návyky, zlepšuje jeho kritické myšlení a postoj k učení.

Další přínos autorka také vidí v posilování schopnosti jedince řídit sebe sama a formovat tak vlastní disciplínu. Nepopiratelný kladný dopad má domácí úkol na množství zapamatované látky, probírané ve škole v nepříliš dlouhé době. Při zopakování nových informací do čtyř hodin od výkladu ve škole, je zapamatovaný obsah mnohonásobně vyšší, než když k zopakování dojde až za několik dnů. Upozorňuje ale také na to, že stačí si prolistovat učebnici, nakreslit mapku, podtrhat nadpisy atd. – ne vždy se musí jednat o písemný úkol v pravém slova smyslu.

Šrámková (2005, s. 67) vidí hlavní funkci domácích úkolů ve vytvoření správných pracovních návyků a v zafixování učiva probíraného ve škole. Allemanová (2010, s. 69) s tímto tvrzením souhlasí a dodává, že domácí úkoly dětem na prvním stupni umožňují zopakovat a uložit si do dlouhodobé paměti nové informace, a proto jsou velmi důležité.

Při plnění zadaných školních povinností se dítě učí organizovat svůj čas a dochází při něm k posilování jeho přirozené zvědavosti. Také zvýšená interakce mezi dítětem a rodiči je brána jako kladný význam domácí přípravy. Důležitá je i pro vztah mezi rodičem a učitelem – je to jedna z možností, jak být v bližším kontaktu. Celkové rodinné klima i kvalita vztahů v rodině může ovlivnit hodnotu domácí přípravy. Spolupráce školy a rodiny bude dále rozvinuta v kapitole „Rodina a škola“.

Tabulka 1: Výchovné cíle podle Šulové (2005, s. 146)

Výchovné cíle	přijetí určité vlastní pravidelné povinnosti dítětem
	osvojení si pracovních rituálů
	osvojení základních studijních dovedností
	podpora součinnosti rodiny, žáka a školy
	důraz na možnost observace dítěte (vidí i nevidí při práci a učení své vzory – rodiče,...)

Nebylo by ale objektivní uvádět jen klady domácí přípravy a nezmínit se o záporech. Přicházejí zpravidla, když je domácí příprava dlouhá a náročná, neúměrná vývojovému stupni dítěte, či osobním možnostem jedince, popřípadě pokud mu není vysvětleno, proč to dělá – efekt práce doma na „školních věcech“. Dítě není motivováno ať už ze strany školy, tak ze strany rodiny.

Tak jako rodiče mohou být přínosem v domácí přípravě, tak mohou na dítě a domácí přípravu působit i negativně. Často dochází k přetěžování dítěte rodičem, dítě není schopno splnit představy svých rodičů i přes veškerou svou snahu.

Tabulka 2: Negativní následky domácí přípravy dle Šulové (2005, s. 147):

Negativní následky domácí přípravy	ztráta zájmu dítěte o učení či přirozenou zvědavost obecně
	fyzická či psychická zátěž dítěte
	projevení psychosomatických poruch, poruchy spánku, nevolnost, ...
	strach z neúspěchu
	narušení rodinných vztahů – zvýšení tlaku na dítě ze strany rodiče, konfliktní situace

Další negativní aspekty uvádí Harris Cooper (Alleman et al., 2010, s. 16). Jde například o odeprání části volného času a společných aktivit, podvádění a prohlubování rozdílu mezi úspěšnějšími a méně úspěšnými dětmi. Tento poslední aspekt shledávám jako velmi důležitý. Ne všem dětem doma s domácím úkolem pomohou rodiče, i když na druhou stranu. – Měli by žáci dostávat takové úkoly, se kterými potřebují pomoc rodičů, nebo by měl být úkol zadán tak, aby se s ním žák popral sám?

Phares (2017) upozorňuje, že domácí úkoly mohou způsobit frustraci nejen pro žáky, ale i pro rodiče. Při zadávání domácích úkolů se podle něj musí přihlížet na jednotlivé rozdíly mezi žáky.

V pedagogické veřejnosti se stále vedou diskuze o funkci domácích úkolů. Někteří pedagogové tvrdí, že by domácí úkoly neměly být zadávány – vše, co je potřeba, by se měl žák naučit ve škole. Pokud ale souhlasíme s Bloomovým pravidlem „90-90“¹, je potřeba dát žákům čas na zažití probíraného učiva, k tomu nám slouží právě procvičování i formou domácích úkolů, které u žáka pěstují vytrvalost a učí ho organizovat si vlastní učební činnosti. (Kalhous 2002, s. 409)

¹ Pokud mají žáci dostatečnou pomoc, jsou upozorňováni na chyby, je jim dovysvětlováno a mají dostatek času, mělo by si, podle Bloomova pravidla „90-90“, 90 % z nich osvojit 90 % vyučované látky. (Kalhous, 2002, s. 407)

Pan doktor Mertin (Švancar, 2013) v rozhovoru pro Učitelské noviny přiznává, že po 35 letech své praxe je velmi opatrný s formulacemi striktních doporučení. Toto vysvětluje na příkladu ze svého života, kdy odsuzoval (a nejen on, ale i více mladých psychologů) názor pana profesora Matějčka, který prosazoval, že se dítě zlepší, že v to věří a ono to půjde. Zatímco pan profesor doporučoval práci s dítětem se specifickými problémy v matematice, pan doktor Mertin by jim dal kalkulačku. Dnes už to cítí ale jinak. Ví, že nemusí vidět, znát a zjistit při vyšetřeních řadu faktorů, které toto ovlivňují. Vzpomínkou na pana profesora navazuje na zadávání domácích úkolů, které pan doktor Mertin dříve považoval za zbytečné, přece vše, co děti potřebují, by se měly naučit ve škole. I tento svůj názor již během své praxe změnil. Zdůrazňuje, že úkol musí mít smysl a musí být přiměřený svou náročností a rozsahem vzhledem k věku dítěte. Uvádí také, že v dnešní době je požadavek na celoživotní vzdělávání, a právě domácí úkoly k tomu dětem dávají návyky.

Ani autoři odborných publikací, které zde cituji nemají stejný názor a dokonce, to co je jeden odborník vidí jako přínos, může druhý naprosto odsoudit. Zatímco Šulová (2005 s. 144) uvádí, že za pomoci domácích úkolů je zvyšována interakce mezi dítětem a rodičem, tak Allemanová (2010, s. 20) vidí vypracovávání domácích úkolů za ztrátu času, ve kterém by se mohlo dítě věnovat svým koníčkům a rodině.

1.2 Druhy a formy domácích úkolů

I zde se přesné dělení nedá určit, a závisí jen na autorovi odborné klasifikaci, jak dělení pojme. Nejvíce jsem při procházení odborné literatury nacházela klasifikaci druhů a forem podle Josefa Maňáka (Maňák, 2003, s.44), který se, tak jako jeho kolegové, nezabývá jen prvním stupněm základní školy, ale domácími úkoly obecně, tedy i pro 2. stupeň základních škol či školy střední. Jeho klasifikace patří mezi velmi pěkně propracované a nejpodrobnější, a proto jeho rozdělení budu využívat v praktické části mé diplomové práce. Pro srovnání zde uvádím i jiné autory. Kromě jednoho jsem jejich rozdělení pro přehlednost uspořádala do tabulek.

1.2.1 Klasifikace domácích úkolů podle Maňáka

Jak jsem již uvedla, Maňák se ve své publikaci (Maňák, 2003, s. 44) zabývá nejen druhy, ale i formami domácích úkolů.

Tabulka 3: Druhy domácích úkolů podle Maňáka

Dělení domácích úkolů podle:	Specifikace daného druhu
obsahu	podle vyučovaného předmětu (v matematice, českém jazyce atd.)
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	úkoly motivační, na osvojení nového učiva, na upevňování a opakování učiva, na vytváření dovedností, úkoly prověřovací apod.
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	úkoly didaktické, výchovné na rozvoj zájmů, schopností, samostatnosti atd.
míry samostatnosti	návodný, reprodukční, pamětné, problémové, rozvíjející tvořivost atd.
vztahu k individu a skupině	úkoly individuální, partnerské, skupinové, kolektivní.

Tabulka 4: Formy domácích úkolů podle Maňáka

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	ústní, písemné, grafické, výtvarné, technické, praktické, pracovní.
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkoly z učebnice, z doplňkové literatury, úkoly vyžadující práci s názorninami, s technickými prostředky apod.
Podle použitých metod	úkoly na pozorování, experimentování, sbírání předmětů a faktů, úkoly výzkumného charakteru atd.
Podle časového hlediska	krátkodobé, dlouhodobé
Podle rozsahu záběru	monotematický, mezipředmětové, komplexní

1.2.2 Klasifikace domácích úkolů podle Helmse

Helms (1996, s. 49-50) rozděluje úkoly podle účelnosti. Myslím, že každý pedagog by jistě v tomto rozdělení našel pro zadávané úkoly tu správnou kolonku. I tato klasifikace je z mého pohledu přehledná a jasná.

Tabulka 5: Helmsovo rozdělení domácích úkolů podle účelnosti

Dělení podle účelnosti na	Specifikace
Učební	Patří sem vše, co se dítě má doma učit doma a slouží ke zvětšování množství vědomostí (básničky, slovíčka, pravidla, ...). Ovšem důležité je, aby při učení byl dosažen pozitivní vzdělávací proces – učení nazpaměť se nerovná automatickému pochopení učiva.
Procvičovací	Jedná se o všechny úkoly, kde základ tvoří mechanické opakování stejného postupu. Jsou málo účinné – stačí, aby žák vypočítal dva či tři příklady, abychom si ověřili, že učivo ovládá. Pokud ne, je potřeba učivo ještě dovysvětlit.
Tvůrčí	U těchto úkolů vždy vzniká nějaký produkt – ne jen hmotný (výtvorná výchova, pracovní činnosti), ale např. i vlastní texty, nové postupy. Zpravidla je toto nejoblíbenější druh úkolu, protože tu má žák volné pole působnosti.
Transferové	Jsou takové, na kterých si žák ověřuje postup na základě získaných vědomostí (překlady, vytváření mluvnických tvarů, v mateřském i cizím jazyce, tvorba diagramů z tabulek).

1.2.3 Klasifikace domácích úkolů podle Waltmanové-Greenwoodové a Martina

Na čtyři základní typy dělí domácí úkoly Waltmanová-Greenwoodová a Martina (1997, s. 40-41). I zde je jasně vysvětleno, jaká náplň či cíl do kterého typu domácího úkolu patří.

Tabulka 6: Čtyři základní typy dělení domácích úkolů Waltmanové-Greenwoodové a Martina

Typy domácích úkolů	Specifikace typů domácích úkolů
Cvičné	Tyto úkoly přispívají k naučení se základních dovedností, jako jsou základní matematické úkony, pravopis a základní pojmy z oblasti přírodních věd. U tohoto typu domácích úkolů se nevyhneme učení z paměti a drilu.
Přípravné	Jsou například takové úkoly, při kterých si žáci musí vyhledat informace (v literatuře,

	na internetu) na zadané téma před vlastním vyučováním ve škole. V následné hodině pak tyto informace dále využívají.
Rozšiřující	Jedná se o úkoly, v nichž si žáci porovnávají nabyté vědomosti ve škole s tím, co si vyhledali doma – různé souvislosti s tématem.
Tvůrčí	Úkoly, v nichž si žáci porovnávají nabyté vědomosti ve škole s tím, co si vyhledali doma – různé souvislosti s tématem.

1.2.4 Klasifikace podle Coopera

Jiné typy domácích úkolů uvádí Harris Cooper (Alleman et al., 2010, s. 16). Ten klasifikoval domácí úkoly podle: množství, účelu, oblasti dovedností, stupně individualizace, stupně studentova výběru, termínu dokončení a sociálního kontextu.

Po prostudování jednotlivých klasifikací je patrné, že z obecného hlediska odborníci na kategorizaci domácích úkolů nahlízejí podobně. Dokonce najdeme úplně stejný název druhu domácího úkolu. Ovšem pozor, každý autor si pod tímto pojmem představuje něco jiného, viz. tvůrčí úkoly Helmse a tvůrčí úkoly Waltmanové-Greenwoodové a Martina.

1.3 Hodnocení (nejen) domácích úkolů

Hodnocení žáků ve vyučování nám vysvětluje výkladový slovník z pedagogiky (2012, s. 47) jako „Posuzování výsledků práce žáků, jejich jednání a chování.“ Hodnocení je zde označeno, jako jeden z prostředků regulace žákova učení. Může mít funkci informativní, motivační, formativní, normativní, regulační a selekční.

Petty (2008, s. 343) uvádí, že hodnocení měří nejen hloubku, ale i šíři znalostí a dovedností. Často je kritizováno za nepřesnost a nespolehlivost. Dokonce ho označuje za špatně určující, co se týče schopností a výkonu žáka do budoucna.

Pokud se učitel rozhodne klasifikovat domácí úkoly, hodnocení by se mělo řídit vyhláškou č. 48/2005 o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. Informace týkající se hodnocení jsou v paragrafech 14 až 23. Pro mou práci je důležitý § 14, ve kterém jsou uvedena pravidla pro hodnocení žáků a jejich obsah. Zmínku o známkování domácích přípravy a úkolů bychom mezi těmito paragrafy hledali

zbytečně, není tam. Ta by se měla objevit až ve školním řádu každé školy, v něm jsou pravidla z § 14 použita.

Šrámková (2005, s 68-69) se domnívá, že by domácí úkoly neměly být známkovány. Měly by být jakousi zpětnou vazbou pro děti, sloužit k procvičení látky a učit děti tvořit si pracovní návyky.

Internetový server Eduzin vydal článek (Eduzin, 2018), ve kterém uvádí proč je špatné domácí úkoly známkovat. Zmiňuje, že učitelé v hodinách hlavně vykládají látku a nestíhají ji pak procvičit, toto procvičení – vyzkoušení si – zadávají žákům jako domácí úkol, ti si s tím ale většinou neví rady. To ještě není ten největší problém, ten přichází až v tu chvíli, kdy pedagog úkol oznámkuje a známku zahrne do celkového hodnocení. Dítě je vlastně potrestáno za něco, za co vůbec nemůže. Upozorňuje i na to, že často vlastně ani nevíme, koho známkujeme – jestli žáka, nebo jeho rodiče.

1.4 Doba strávená nad domácími úkoly

Považuji za důležité zde zmínit, že každé dítě je jiné. Zatím co jednomu zabere práce nad domácím úkolem 10 minut, jinému může vypracování úplně autentického úkolu třeba i 30 minut. Na to by měl každý pedagog myslet a zvážit, jestli při zadávání domácích úkolů by neměl k některým žákům přistupovat individuálně.

Naprosto souhlasím s názorem Čapka (2013, s. 152), že úkol by měl zabrat nejlépe několik minut u mladších dětí a maximálně několik desítek minut u dětí starších. To ale neznamena, že bychom neměli zadávat úkoly s „větší časovou dotací“ na jejich vypracování – musí však být dobře zvolené téma, aby žáka bavilo, a zvolit musíme i správný druh, popř. formu domácího úkolu.

Langmeier (2006, s. 104) uvádí, že za dobrých podmínek by prvňáčkovi neměla práce na domácích úkolech zabrat více než půl hodiny, výjimečně hodinu denně. Zmiňuje, že toto časové doporučení mnoho žáků nedodrží a ve snaze mít dobrý prospěch (většinou ze strany rodičů) je tato doba několikanásobně zvyšována, třeba i na tři či čtyři hodiny denně. To vše se pak odráží na celkovém stavu dítěte. Připojuje také poznámku o vhodné době na vypracování domácího úkolu, dítě by mělo být odpočaté.

Zajímavé je podívat se do zahraničí, jaké názory jsou na tuto problematiku tam. Například Izbicki (2008, s. 25) uvádí pokyny britské vlády, ta vydala, že žáci na počátku školní docházky by neměli strávit vypracováním domácích úkolů déle jak hodinu týdně, tato hodina může být různě rozdělena do několika dní, děti stářím odpovídající naší druhé třídě pak hodinu a půl a kolem desátého roku půl hodiny denně čistého času na vypracování domácích úkolů. Záměrně uvádím domácí úkoly, protože se nejedná jen o jeden úkol na tuto doporučenou dobu, ale souhrn všech domácích úkolů na ten daný den.

Thomasová (1992, s. 10) navrhuje dětem do třetí třídy zadávat úkoly na ne více jak dvacet minut denně a žákům čtvrté až šesté třídy pak úkoly, co se stihnou zvládnout za dvacet až čtyřicet minut denně.

2 Legislativa

Tato kapitola je věnována zakotvení domácích úkolů v zákonech, kurikulárních dokumentech a školním řádu jednotlivých škol. Pro představu jsem navštívila internetové stránky některých škol z okolí a vyhledávala zmínky o domácích úkolech v jejich školních vzdělávacích programech a školních řádech. Popravdě jsem byla překvapená tím, v kolika dokumentech jsem nenašla ani náznak.

2.1 Podoba dnešního školství

Po revoluci v roce 1989 se vývoj českého školství udával tímto směrem:

- změny v koncepci (např. existence různých druhů škol)
- povinná docházka 10 let
- úpravy v obsahu vzdělávání (zrušení povinného ruského jazyka, popř. změny v občanské výchově či dějepisu) (Průcha, 2009)

V dnešní době je školský systém vymezen těmito zákony a vyhláškami:

1. zákon č. 561/2004 Sb. (o předškolním, školním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů)
2. zákon č. 563/2004 Sb. (o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů)
3. zákon č. 179/2006 Sb. (o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů)
4. vyhláška č. 48/2005 Sb. (o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění účinném od 1. 9. 2021)
5. vyhláška č. 16/2005 Sb. (o organizaci školního roku, ve znění účinném od 1. 9. 2021)
6. vyhláška č. 27/2016 Sb. (o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění účinném od 1. 1. 2021)

7. vyhláška č. 72/2005 Sb. (o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění účinném od 1. 1. 2021)
8. vyhláška č. 64/2005 Sb. (o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů)
9. vyhláška č. 2/2006 Sb. (kterou se pro školy a školská zařízení zřizované Ministerstvem vnitra provádějí některá ustanovení školského zákona)

Základní školy v České republice zajišťují základní vzdělání, které je povinné a řídí se školským zákonem 561/2004 Sb. (§ 36-43). Tento typ školy navštěvují žáci ve věku 6-15 let. Pojem základní vzdělávání se objevuje od roku 1960, kdy dochází k legislativnímu uzákonění základní devítileté školy (Průcha, 2009).

Základní školy jsou rozděleny do dvou stupňů. První stupeň zajišťuje výuku pro 1. až 5. ročník základního vzdělávání neboli „primárního vzdělávání“ (mezinárodní terminologie podle ISCED). Od roku 2006 dochází ke změně vzdělávacích programů a začíná platit tzv. kurikulární dokument – Rámcový vzdělávací program základního vzdělávání (RVP ZV). Naprostou většinu základních škol zřizují obce (Průcha, 2009).

Druhý stupeň vyučuje žáky v 6. až 9. ročníku a podle mezinárodní terminologie ho může označovat jako „nižší sekundární vzdělávání“. Zde dochází již k větší diferenciaci předmětů a ve větší míře k specializovanosti učitelů (Průcha, 2009).

2.2 Rámcový vzdělávací program

Rámcový vzdělávací program základního vzdělávání (RVP ZV) je jeden z kurikulárních dokumentů. Na státní úrovni je vytvářen RVP ZV, který vychází ze strategie vzdělávání. Ta je založena na osvojování klíčových kompetencí a jejich provázanosti se vzdělávacím obsahem. Klíčové kompetence nám vykreslují soubor vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro uplatnění každého člena ve společnosti a pro jeho osobní rozvoj. Výběr těchto kompetencí pochází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti.

V RVP ZV se předpokládá, že si žáci v průběhu svého základního vzdělávání postupně osvojují takové kvality osobnosti, které umožní pokračovat ve studiu, zdokonalovat se ve vybrané profesi a vzdělávat se během celého svého života. Proto i v tomto smyslu by bylo možno připustit účelnost samostatné práce žáka právě při řešení domácích úkolů.

Také žákova příprava v domácím prostředí souvisí s jeho vzděláváním a není v rozporu s právními předpisy.

Přímá zmínka o domácí přípravě žáků v RVP ZV není. Ale domnívám se, že tato problematika je schována v jedné z klíčových kompetencí, a to v KOMPETENCI K UČENÍ. Právě kompetence k učení umožňuje žákům osvojovat si strategie učení a zároveň je motivuje pro jejich celoživotní učení. Je důležité u žáků rozvíjet schopnost samostatného učení, smysl pro povinnost a schopnost organizovat si a využívat čas různými formami domácí přípravy.

2.3 Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

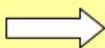
Druhým kurikulárním dokumentem je **Školní vzdělávací program (ŠVP)**. Ten se vytváří již na školní úrovni – každá škola si formuje svůj. Každý jednotlivý ŠVP, podle kterého se uskutečňuje výuka na základní škole, musí vycházet z úrovně státní, tedy z RVP ZV.

Tím, že si ŠVP tvoří každá škola sama, je nemožné uvést, zdali jsou v nich domácí úkoly společně s domácí přípravou zakotveny. Jak jsem již uvedla, pro představu, jestli se zmínka o domácí přípravě potažmo domácích úkolech objevuje v ŠVP základních škol, jsem si vyhledala na internetu ŠVP škol v okolí města, ve kterém působím. Tři školy z jedenácti domácí přípravu (domácí úkoly) řeší ve svém ŠVP ve strategii školy (v kompetenci k učení), u zbytku škol jsem našla zmínku jen v kázeňských opatření při neplnění domácí přípravy, nebo nenašla vůbec.

2.3.1 Ukázky ukotvení domácích úkolů ve výřezech z ŠVP

V této podkapitole bych chtěla ukázat, jak některé školy z mého okolí zakotvují domácí úkoly do svých školních vzdělávacích programů. Jak jsem již psala, nejčastěji o nich najdeme zmínku právě v kompetenci k učení. Slovo zmínka to naprosto vystihuje. Většinou se jedná o stejnou větu a to „Zadáváme dětem zajímavé úkoly.“

- Zadáváme žákům motivační domácí úkoly
- Požadujeme od žáků prezentaci výsledků domácích úkolů
- Umožňujeme žákům vybrat si z nabídky domácích úkolů
- Umožňujeme žákům ve vhodných případech realizovat vlastní nápady a náměty
- Učíme trpělivosti, povzbuzujeme.

UTVÁŘÍME A ROZVÍJÍME KOMPETENCE K UČENÍ

Obrázek 1: Školní vzdělávací program ZŠ Pastelka (ŠVP ZV Škola bez hranic, 2017, s. 14)

KOMPETENCE K UČENÍ - umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení

Během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací. Žáky vedeme k sebehodnocení. Individuálním přístupem k žákům, maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch..

Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, je podněcována jejich tvořivost. Žáci se zúčastňují různých soutěží a olympiád. Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos. Zadáváme dětem zajímavé domácí úkoly.

Obrázek 2: Školní vzdělávací program ZŠ Vojtěcha Kováře (ŠVP ZV Otevřená škola, 2016, s. 11)

Kompetence k učení

- učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.
- zadáváme žákům zajímavé domácí úkoly
- učíme práci s chybou

Obrázek 3: Školní vzdělávací program ZŠ a MŠ Dolní Poustevna (ŠVP ZV ZŠ A MŠ DOLNÍ POUSTEVNA, 2007 s. 20-21)

2.4 Domácí úkoly v zákonech

Dle vyjádření české školní inspekce neexistuje žádný právní předpis, který by se výslovně zabýval zadáváním domácích úkolů. Avšak jeden z cílů školského zákona se k tomu přibližuje. Hovoří se v něm o odpovědnosti za své vzdělávání – o možnosti každého vzdělávat se po celý život.

Ve školském zákoně (561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání) v § 30 je psáno, že ředitel školy vydává a zpřístupní

na veřejném místě ve škole školní řád, se kterým prokazatelně seznámí své zaměstnance, žáky a o obsahu informuje i zákonné zástupce nezletilých žáků. Ve školním řádu ředitel stanovuje mimo jiné i podrobnosti k povinnostem žáka. Proto by měla být domácí příprava – domácí úkoly zakotveny ve školním řádu, který schvaluje školská rada dané školy.

Podle odpovědi MŠMT (Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy), na dotaz rodiče týkající se domácích úkolů, je zcela logické, že vzdělávání předpokládá nejen školní výuku, ale i přípravu na ni, což může probíhat právě formou domácího úkolu. I zde je ale zmínka o nutnosti zakotvení domácích úkolů ve školním řádu, potažmo ve Školním vzdělávacím programu jako forma, popř. metody výuky. Odkazují na § 5 školského zákona.

3 Spolupráce školy, rodiny a žáka

Začátek docházky do školy nese velký význam. V tomto období se vytváří buď kladný, nebo záporný vztah ke škole. Zvláště v první třídě se rozhoduje, zdali dítě bude dál zvládnout, což je jeho přirozenost, nebo zvolí strategii – hru o přežití – nedostat špatnou známku a přežít vyučování. Pro utvoření vztahu dětí ke škole je důležitý vztah mezi dítětem (žákem), rodinou a školou – ne každé zvlášť, ale vše v jedné součinnosti. (Šulová, 2005)

Jedná se o propletení všech zúčastněných stran. Interakce probíhá například mezi dítětem a učitelem, rodičem a učitelem, ale i samotným dítětem a rodičem anebo rodičem a školou (institucí).

3.1 Rodina a dítě

Rodinu Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel (Kolář, 2012, s. 118) charakterizuje jako žijící malou skupinu lidí. Ti jsou spojení manželstvím (partnerstvím), pokrevními svazky a v neposlední řadě i úzkými citovými vazbami. Nazývá ji také jako institucionalizovaný sociální útvar o nejméně třech osobách, mezi kterými jsou rodičovské, příbuzenské a manželské (partnerské) vztahy.

Čáp (1997, s. 266) rozděluje rodiny podnětné a nepodnětné a zmiňuje vzdělání rodičů, jako důležitý činitel výchovy. Podle něj mají příznivější prostředí pro vývoj jedince jednoznačně děti vysokoškoláků či středoškoláků oproti dětem z rodin, kde rodiče mají jen základní, neúplné základní nebo vzdělání bez vyučení.

V přípravě na školu je naplněný vztah dítěte a rodiny velmi zásadní. Ať už z dlouhodobého hlediska nebo při každodenní přípravě na druhý den mají rodiče nezastupitelnou funkci. Jsou různé způsoby, jak dítěti mohou rodiče pomoci školu a její povinnosti zvládnout. Poskytují mu správné modely chování nebo si povídají o škole, a nebo o tom, co se v ní děje. Nesmíme zapomínat ani na podporu při neúspěchu a také učení se s neúspěchem pracovat a vypořádat se s ním.

3.1.1 Funkce rodiny

Funkci rodiny můžeme charakterizovat jako úkoly, jež rodina plní nejen uvnitř, ale i také mimo rodinu – tedy mezi svými příslušníky navzájem, a zároveň mezi rodinou a společností.

Mezi základní funkce rodiny řadí Střelec (2011, s. 111-113) ekonomicko-zabezpečovací, biologicko-reprodukční, odpočinku a regenerace tělesných a duševních sil, emocionálně-ochrannou a výchovně-socializační.

Jak nám již sám název **ekonomicko-zabezpečovací** funkce napovídá, jedná se o existenční zabezpečení rodiny. Rodiče jsou zodpovědní za materiální zabezpečení podmínek pro plnohodnotný a zdravý vývoj dítěte.

Biologicko-reprodukční funkce je úzce spjata s ekonomicko-zabezpečovací. Děti jsou pokračovateli rodu, rodinné tradice. Rodina může být chápána jako instituce, která slouží především k udržení a rozmnožení svých hmotných statků, i pro své potomky? – další generaci. Tedy nejen kupit majetek, ale mít ho poté komu svěřit.

Odpočinek a regenerace tělesných a duševních sil je funkce, které v poslední době narůstá význam. Rodiny posouvají své hodnoty. Rozmýšlí víc, jak stráví svůj volný čas.

Základ pro **emocionálně-ochrannou** funkci rodiny tvoří uspokojení potřeb bezpečí, jistoty, pochopení, přijetí a lásky. Patří sem i uznání a citová podpora. Tyto hodnoty rodinného života se významně podílejí na vnitřní pohodě a vyrovnanosti ne jen celé rodiny, ale i jednotlivých členů. Pokud toto v rodině chybí, stává se patologickou.

Výchovně-socializační funkce je společně s emocionálně-ochranou posuzována jako nejvýznamnější v působení rodiny na dítě, a to především v období od raného dětství do mladšího školního věku. Rodina má na obou těchto procesech (výchova i socializace) velký vliv.

Podle Dunovského jsou stanovena čtyři pásma funkčnosti rodin, která nám představuje tabulka č. 7. (Střelec, 2011, s. 114)

Tabulka 7: Pásma funkčnosti dle Dunovského

Rodina	Specifikace dané rodiny
Funkční	Není nijak narušená, zajišťuje dítěti dobré podmínky pro jeho vývoj a prosperitu.
Problémová	V této rodině dochází k narušení některé, popř. některých funkcí. Ovšem nejedná se o závažné ohrožující problémy, které by ohrožovaly rodinu, popř. vývoj dítěte.
Dysfunkční	Výskyt vážných poruch některých nebo dokonce všech funkcí rodiny. Dochází k bezprostřednímu ohrožení rodiny a vývoje dítěte.
Afunkční	Rodina přestává plnit svůj účel. Dítěti škodí nebo je ohrožena jeho existence.

3.1.2 Typy rodin

Klégrová (2003, s. 59) ve své knize uvádí 4 typy rodin, se kterými se můžeme v běžném životě setkat.

Rodina příliš ochranná – je pro ni typické tzv. zametání cestičky před dítětem, pokud se mu něco nedaří, vždy za to může někdo jiný, jen ne samo dítě. Dítě si rychle zvyká, že za něj rodiče vše urovnají a vyřeší. Není a ani neumí být zodpovědné za svá jednání.

Rodina příliš náročná – na dítě jsou kladeny velké a nepřiměřené požadavky, které není schopné zvládnout. Dítě trpí pocitem viny, že zklamalo své rodiče, bývá přetěžované svými rodiči a to vše se odrazí ve školním prospěchu, ale i např. na výkonech při svých koníčcích. Z dětství se vytrácí hravost, protože dítě se pořád jen učí a připravuje se na svou budoucnost. Rodiče v tomto typu rodiny se přes své dítě snaží splnit si to, co se jim samotným v dětství nepovedlo.

Rodina málo pečující – je ve vztahu ke škole přesným opakem rodiny příliš náročné. Pro rodiče je školní příprava velkou zátěží a nemají o ni, potažmo o dítě, zájem. Příčina bývá v nezkušenosti rodičů i v dnešní uspěchané době, kdy rodiče na děti nemají čas.

Rodina zanedbávající – odmítá spolupracovat se školou. Rodiče v tomto případě posílají děti do školy jen z povinnosti a nemají o vzdělávání svého dítěte zájem. Děti často znají úspěch právě jen ze školy a mají to celkově složitější, protože se nemohou spolehnout na pomoc od rodičů.

3.1.3 Typy výchovy – výchovné styly

To, že děti přejímají od svých rodičů normy, postoje i názory je obecně známé, dítě se učí nápodobou svých rodičů. Rodiče své děti vychovávají v různých výchovných stylech, aniž by si to uvědomovali. Tyto styly nám přibližuje tabulka č. 8, vytvořená podle terminologie Čápa a Mareše (2007, s. 304).

Tabulka 8: Výchovné styly podle Čápa a Mareše

Výchovný styl	Specifikace pro daný styl
Autoritativní (autokratický, dominantní)	Plný rozkazů, hrozeb a trestů. Bez respektování potřeb a přání jedince. Dochází k jednoznačné determinaci žáka, kterému je poskytováno jen velmi málo samostatnosti a iniciativy.
Demokratický (integrační)	Podávání návrhů a následná volba jedince mezi nimi, může si vybrat. Pochopení pro individuality jedince. Může zde probíhat diskuze na různá témata, vychovatel, učitel či rodič naslouchá. Bez hojnosti trestů a zákazů.
Liberální	Prakticky bez řízení jedince. Spíše nejsou požadavky kladeny. Pokud ano, tak není požadováno jejich plnění, většinou ani nepřichází kontrola, zdali byl požadavek splněn.

Výkladový slovník z pedagogiky (Kolář, 2012, s. 167) nám výchovný styl liberální rozděluje do tří stylů, a to na liberální styl s nezájmem o děti (slabé řízení jedince se záporným emočním vztahem), rozporný autokraticko-liberální styl (rozporné řízení se zá-

porným emočním vztahem) a laskavý liberální styl (slabé řízení, ale kladný emoční vztah).

Je nutné podotknout, že ne všechny podněty výchovy jsou záměrné, často se jedná o spontánní způsob chování jedince a někteří si ho ani neuvědomují.

Určité typy výchovy se ukazují jako obecně komplikující a ztěžují nástup do školy. S rodiči využívající k výchově právě tyto typy se objevuje obtížné navázání kontaktu a spolupráce i přesto, že se učitel i škola snaží. Tento model se vyskytuje například u rodičů příliš ochranných, u rodin s vysokými nároky, anebo naopak u rodin nedostatečně pečujících. (Šulová, 2005)

3.1.4 Charakteristické znaky současné rodiny

Rodina je nejuniverzálnější činitel procesu socializace. Odráží a zachycuje změny ve společnosti. Tak jako ve všech odvětvích dochází k postupnému vývoji, dochází k němu i v rodinách. Charakteristiku současné rodiny zaznamenala Šulová (2004, s. 124) ve své knize. Uvádí, že se ukazuje **zvýšená orientovanost na jedince oproti celku** – zvyšuje se sebestřednost jedince, který do popředí staví svůj vlastní pocit štěstí a smysl života i na úkor ostatních členů rodiny. **Chybí očekávání trvalosti vztahů** – akceptována je osobní svoboda s možností kdykoliv vztah ukončit, velký propad je v počtu svateb. Naprostou normalitou se dnes stala **předmanželská zkušenost v oblasti sexu a odsouvání rodičovství** na později. Instituce a celospolečenské socializační vlivy nahrazují **výchovné působení rodičů**. A v neposlední řadě dochází k přetrhání vazeb mezi vzdálenou rodinou, často se udržují jen **přímé vztahy (kontakty)** mezi dvěma generacemi.

Střelec (2011, s. 109) ve své publikaci uvádí domněnku o přechodu rodin z období industriálního do období postindustriálního, ve kterém u pojmu tradiční rodina dochází ke ztrátě původního významu.

3.2 Dítě a učitel

Na začátku školní docházky je více než kdy jindy nutná potřeba dítěte mít kladně laděný vztah s učitelem. Tento vztah je důležitý pro obě zúčastněné strany – pro dítě pocit, že ho má učitel rád, pro učitele pocit uspokojení z provedené práce (seberealizace).

Nejen výkon při výuce, ale i přestávky, vycházky do přírody a tak podobně mohou učiteli dobře posloužit právě pro budování vzájemného vztahu s dítětem. Všichni učitelé by měli mít na paměti, že každé dítě je jiné, a tak je potřeba individuální přístup. (Šulová, 2014, s. 127)

3.3 Motivace dětí

„Motivy jsou faktory, které aktivizují lidské chování, zaměřují je na určitý cíl a v tomto směru je udržují po určitou dobu. Takto navozené jednání směřuje k uspokojení určité potřeby.“ (Vágnerová, 1999, s. 168)

Motivace podle Prunnera (2003, s. 64) je jedním z hlavních aktivujících činitelů k tomu, aby žák aktivně pracoval s materiálem, neomezoval se jen na pouhou percepci, ale zvyšoval vnitřní aktivitu, díky níž se zlepšuje rychlost i přesnost učení a dlouhodobé ukládání poznatků do paměti.

Asi nejznámější rozdělení motivace je na **vnitřní** a **vnější**. **Vnitřní motivace** by se dala popsat, jako radost a uspokojení z něčeho, co jsme udělali, vytvořili, popř. něco, čeho jsme dosáhli. Převáděno do školního prostředí – je to žákův zájem a touha učit se. Naopak **vnější motivace** je to, co neuspokojuje naše potřeby, nevidíme v tom valný smysl, ale přesto to uděláme – abychom se vyhnuli nepříjemnostem (tresty, kázání, vyčítání, ...) nebo abychom získali odměnu. Tuto činnost děláme do té doby, dokud trvá příslib odměny nebo hrozba nepřízně.

Vždy bychom se měli snažit o vedení motivace tak, aby si ji žák zvnitřnil a jednalo se tak o motivaci vnitřní. K tomu nám poslouží pozitivní motivy jako zvědavost dítěte, touha po poznání nebo obliba vyučovaného předmětu, popřípadě vyučujícího učitele. Pozor by měl učitel dát na příliš negativních motivů jako jsou tresty, obava z případného neúspěchu, donucování nebo špatná atmosféra ve třídě. Ty vedou k opaku toho, co chceme motivací dosáhnout. I přesto nezapomínáme na motivaci formou odměny a trestu, kde odměny převažují nad tresty.

Do odměn můžeme zahrnout například jakoukoli pozitivní reakci vyučujícího (pochvala, pěkné razítko, vyzdvižení před ostatními, materiální odměna, ...). S tresty musíme velmi opatrně. Jedná se o negativní reakci na výkon či chování žáka (formou domluvy, informování o nesprávném jednání, zákazu, ...).

Nabízí se zde zamyšlení, že čím je vyšší motivace, tím lepší budou výsledky žáka v učení, ale toto zcela neplatí. Ve chvíli, kdy žák přesáhne střední úroveň, tedy motivace je příliš vysoká, se může objevit strach a tréma, díky čemuž výkon dítěte klesá.

Odměny v žácích vyvolávají příjemné stavy a ty následovně motivují k dalšímu učení a zvyšují zájem právě o ty činnosti, které vyvolaly zmíněné příjemné stavy (pocity). Vše má ale i svou negativní stránku, může nastat situace, kdy žáci mají jediný cíl a to získat odměnu, ale ne se něco naučit.

Další rozdělení motivace je na **krátkodobou** a **dlouhodobou**. **Krátkodobá** je specifická právě pro žáky základních škol. Je intenzivnější, avšak nevydrží dlouhou dobu. **Dlouhodobá** motivace se vyskytuje spíše u starších jedinců a ta souvisí s cílevědomostí a často i s velkým sebezapřením.

Základ motivačních postojů ke školnímu učení si přináší dítě z rodiny. Pozitivní postoj k učení předávají rodiče např. tím, že ochotně odpovídají na otázky kladené dětmi, podporují jejich zájmy, jsou jim příkladem v učení se dovednostem po celý život.

Motivaci nám výrazně ovlivňuje klima třídy a školy. V úspěšných školách, kde učitelé projevují zájem o jejich vyučující předmět, vládne klima náročnosti, ve kterém učitelé dávají najevo, že od žáků jsou vyžadovány dobré výkony za předpokladu přesvědčení, že „na to žáci mají“. Pocit bezpečí ve třídě je velmi důležitý. Každý žák musí vědět, že pokud se bude snažit, dostane se mu pozitivní reakce od učitele i od spolužáka – ne výsměch. (Kalous, 2002 s. 368)

Petty (2008, s. 45) ve své knize radí učitelům, aby nešetřili chválou a oceněním, když žák dosáhne při učení jakéhokoliv úspěchu. Nabádá, aby se chválení žáků stalo jakousi normou během každého vyučování. Doporučuje také zařazovat takové úkoly (a to nejen ty domácí), které s jistotou zvládnou všichni žáci ve třídě.

Vágnerová (1999, s. 190) také upozorňuje na variabilitu motivace. To, co bude motivací pro jednoho, nemusí už být motivace pro druhého a zároveň odlišné motivy mohou vést k jednomu cíli.

Tabulka 9: Hlavní faktory ovlivňující motivovanost dítěte k domácím úkolům podle Waltmanové-Greenwoodové a Martina (1997, s. 100)

Hlavní faktory	Specifikace daného faktoru
Povaha domácího úkolu	Závisí na tom, zdali si úkol vybírá žák sám nebo jde o činnost, kterou si nezvolilo samo. Motivace velmi klesá, nenaplnuje-li tato činnost jeho zálibu.
Typ žáka	Zpravidla se vyšší motivovanost objevuje u dětí s vyšší úrovní schopností. Lépe se motivují žáci, kteří již zažili úspěch jako důsledek učení.
Atmosféra ve třídě	Pozor na velmi konkurenční prostředí ve třídě. Třída by měla být spolupracující a žáci v ní individuálně odměňování za svou práci.
Postoje učitelky	Úroveň motivace je ovlivněna osobností pedagoga. Vždy bude lépe motivovat učitelka, na které je vidět láska ke svému povolání.
Rodičovské postoje	Rodič dávající jasně najevo, že si cení snahy a úspěchu svého dítěte bude pravděpodobně více motivovat než rodič chovající se opačně.

Tuto podkapitolu bych uzavřela krásnou myšlenkou z knihy Pettyho (2008, s. 15) „Žáci by neměli být motivováni strachem z neúspěchu, ale touhou uspět.“

3.4 Rodina a škola

Někdy bývá význam vztahu mezi rodinou a školou podceňován. Ovšem pokud je spolupráce mezi rodiči a učitelem dobrá, mohou společně sjednotit své působení na dítě v oblasti výchovy. Pokud se podaří navázat dobrý vztah mezi školou a rodinou, dítěti se mnohem lépe pracuje.

Pro definici rodiny jsem se rozhodla použít interpretaci Vágnerové (2004, s. 317): „Rodina je důležitá sociální skupina, která plní celou řadu biologických, ekonomických, sociálních i psychologických funkcí. Poskytuje svým členům potřebné zázemí, uspokojuje jejich potřeby a zprostředkovává zkušenosti, které nemohou získat nikde jinde. Každý jedinec zde má určité role, které se stávají součástí jeho identity. Mezi jednotlivými členy rodiny se v rámci jejich rolí vytvářejí rozmanité vztahy, pro něž je charakteristické

určité chování a styl komunikace. Každá rodina má svůj hodnotový systém, jenž ovlivňuje chování jejích členů a vede k přednostní volbě některých strategií zvládání problémů. Pokud je rodina v nějakém směru dysfunkční, některé důležité potřeby těchto lidí zůstanou neuspokojeny, a rodina se pro ně stane spíše zdrojem zátěže.“

Ať chceme či ne, vstup dítěte do školy je jednou z klíčových událostí v životě dítěte a rodiče někdy bývají zaskočení tím, co se od nich očekává a co vše se do přípravy na školu zahrnuje. (Franclová, 2013, s. 25)

Autorky vzdělávacího programu „Začít spolu“ Krejčová a Kargerová (2003, s. 150) uvádějí takzvané desatero pro spolupráci s rodinou:

Tabulka 10: Desatero pro spolupráci s rodinou

1) Respektujeme úlohu rodičů	Rodiče jsou nejdůležitější v ovlivňování vývoje dítěte, mají právo a povinnost konat rozhodnutí týkající se jejich dítěte.
2) Zachováváme důvěrnost	Informace, které požadujeme od rodin by měly být jen nezbytně nutné k zajištění efektivního vzdělávání. Rodič má právo na zachování mlčenlivosti po ukončení školní docházky. Pokud je potřeba informace předat dál, je nutný souhlas rodičů.
3) Mluvíme s rodinami o očekávání, která vůči sobě máme	Zjišťujeme, jakou představu o vzdělávání svého dítěte rodiče mají. Otevřeně mluvíme o naší představách a záměrech.
4) Podporujeme spolupráci s rodiči nabídkou více strategií k jejich zapojení	To, co je zajímavé pro jednu rodinu, nemusí být přijatelné pro druhou, proto bychom měli mít více návrhů ke spolupráci a záleží jen na rodičích, jakou možnost zvolí.
5) Respektujeme, že konkrétní způsob spolupráce si volí rodina sama	Musíme přijmout rozhodnutí rodičů a akceptovat ho.
6) Usilujeme o zapojení celé rodiny	Zapojujeme i ostatní členy rodiny, popř. jejich přátele.
7) Plánujeme rodičovská setkání a konzultace v době, která rodině vyhovuje	Dáváme několik navržených variant, aby si rodiče mohli vybrat.
8) Zaměřujeme se na silné stránky rodiny a poskytujeme jí pozitivní zpětnou vazbu	Zdůrazňujeme dosažené úspěchy, dáváme najevo, že si velmi ceníme spolupráce.
9) Spolupracujeme s dalšími partnery školy	Spolupracujeme s ostatními institucemi a organizacemi.
10) Víme, že všechno nejde hned	Spolupráci budujeme postupně.

4 Vývojová psychologie – Charakteristiky vývoje dítěte

Vývojová psychologie se podle Vágnerové (1999, s. 8) zabývá poznáváním souvislostí a pravidel vývojových proměn v různých oblastech lidské psychiky a také pochopením jejich mechanismů. Duševní vývoj lze chápat jako proces vzniku a zákonných změn psychických procesů a vlastností v rámci celé osobnosti.

Podle Langmeiera (2006, s. 15) můžeme cíle vývojové psychologie vymezit třemi úrovněmi, které na sebe navazují a nelze je oddělit. Jedná se o:

- popis vývojové změny charakteristické pro určité vývojové období
- odůvodnění obecných zákonitostí z popisu těchto změn
- vytvořit jednotnou teorii vysvětlující pozorované změny

4.1 Mladší školní věk

Tímto obdobím nazýváme obvykle dobu od 6-7 let, kdy jedinec nastupuje do školy, až do 11-12 let, kdy se objevují první známky pohlavního dospívání. Tato životní etapa se může zdát vcelku nezajímavá, někde můžeme narazit i na označení období „latence“ – neboli etapu, kde je již jedna část psychosexuálního vývoje ukončena a další pokračování vývoje základní pudové a emoční složky osobnosti se bude rozvíjet až v pubertě, avšak i v tomto stádiu dítě dosahuje výrazných pokroků ve všech směrech často rozhodujících pro jeho budoucnost.

Tuto část života nejlépe charakterizuje pojem střízlivý realizmus.

4.1.1 Základní schopnosti, dovednosti a jejich vývoj

V tomto období se významně zlepšuje hrubá a jemná motorika, svalová síla je větší, pohyby jsou rychlejší – dochází ke zlepšení koordinace všech pohybů. Roste zájem o pohybové hry, které jsou zaměřené na obratnost, vytrvalost a sílu. Ke zlepšení dochází také ve psaní a kreslení – dřívější pohyby soustředěvané do ramenního a loketního kloubu jsou částečně nahrazovány jemnější koordinací pohybů zápěstí a prstů. Děti také začínají řešit svůj výkon a srovnávají se s ostatními žáky.

I smyslové vnímání se v tomto věku neustále vyvíjí. Již je složité a zúčastňují se ho všechny složky osobnosti člověka, např. jeho postoje, očekávání, soustředěnost nebo třeba vytrvalost. Pozorujeme výrazné pokroky zejména v oblastech zrakového a sluchového vnímání.

Výrazně se také vyvíjí řeč, která je předpokladem úspěšného učení a dovoluje nový rozvoj oblasti chování a prožívání. Roste slovní zásoba a celkově se zvyšuje úroveň užití gramatických pravidel, prodlužováním délky vět a jejich složitostí – spojení v souvětí. Podle Langmeiera (2006, s. 122) stále roste počet slov aktivně dítětem používaných, nebo jim alespoň pasivně rozumí.

S řečí je spjat také rozvoj paměti. Krátkodobá i dlouhodobá paměť je ve školním věku stabilnější – není už tolik závislá na okamžitých afektech. V předchozím období dítě nevytváří žádné paměťové strategie, ty přichází na řadu až právě teď a postupně jich přibývá – strategie opakování, logická organizace materiálu, používání mnemotechnických pomůcek, ...

4.1.2 Kognitivní vývoj

Piaget předpokládá, že k přechodu od názorného myšlení do stádia konkrétních operací dochází kolem sedmi let věku dítěte. Dítě je již schopno různých transformací v mysli – chápe identitu, zvratnost a vzájemné spojení různých myšlenkových procesů do jednoho.

Do přibližně sedmi let věku dítěte chybí pojem zachování. Piaget (1997, s. 90-91) ve své knize představuje obecné schéma, učení se pojmům zachování, které jsou odvozeny z předoperačních reakcí – z tzv. ne-zachování. Dítě kolem sedmého věku při deformaci kuličky z modelíny, odhalí zachování hmoty, v devíti až deseti letech přidává i zachování váhy a v jedenácti až dvanácti letech již zachová i objem (pokusy v prvoce – měření vytlačené vody, při ponoření modelínové kuličky do vody). Stejně dítě přemýšlí u zachování délek. Stále se jedná o konkrétní operace, které se vztahují na předměty, ale nejsou spojeny s vyjádřenými hypotézami. Přejít mezi činnostmi a obecnějšími logickými strukturami tvoří konkrétní operace.

Dítě ve školním věku již dokáže vnímat diferencovaně, chápe, že celek tvoří části, které spolu mají vzájemný vztah. Nedělá mu problém vnímat každou část odděleně, ale také zároveň ve vztahu k celku.

Školák již také lépe chápe vztahy, které si doposud vykládal čistě na základě svého antropomorfního postoje. Langmeier (2006, s. 127) uvádí příklad se žárovkou, předškolákovi stačí vysvětlení, že žárovka svítí, když otočíme vypínačem (zaměřuje se na následnost). Ovšem školák již přemýšlí, proč se tak stalo (příčinná souvislost).

Výkony dětí jsou velmi závislé na motivaci a na různých faktorech osobnosti. Rodina a mateřská škola a na počátku i základní škola mohou cílenými postupy podpořit tvorbu logického myšlení dítěte a tím přispět k přechodu od naivně názorného myšlení k myšlení založeném na logických operacích.

4.1.3 Vývoj potřeb a jejich uspokojování

Lidské potřeby se během průběhu života mění podle vývojové úrovně. V každé vývojové fázi je možné určit potřeby, které jsou v této etapě života specifické a důležité pro další rozvoj. V mladším školním věku stoupá potřeba výkonu, ověřit si své schopnosti. Školní věk se určuje jako fáze píce a snaživosti. Dítě v tomto období potřebuje i společenské uznání – pozitivní oceňování jeho výkonu. Další potřeba, kterou uvádí Vágnerová (1999, s. 194), je potřeba citové akceptace – každé dítě potřebuje někde patřit a být v této společnosti přijímáno. K uspokojení těchto potřeb dochází v rodině, ve škole, popř. ve vrstevnické skupině.

4.1.4 Socializace a emoční vývoj

K rozvoji všech třech základních složek socializačního procesu už nepřispívají jen rodiče, ale i děti ve třídě, mimo třídu a učitelé. Stále v tomto věku mají větší význam dospělí než vrstevníci.

Žák si zvyká na novou roli školáka, kterou si nevybral, ale získává ji automaticky – bez ohledu na vlastní přání. Přijetí této role každé dítě zpracovává individuálně specifickým způsobem. Zaujímá k ní určitý postoj, který je dán mírou identifikace s touto rolí a mírou sociální prestiže. (Vágnerová 1999, s. 280)

Nelze opomenout ani působení vrstevnické skupiny. Dítě dostává různé role a učí se v nich prosazovat i kooperovat. Mezi svými spolužáky (vrstevníky) se učí lépe porozumět různým názorům, přáním a potřebám jiných lidí – rozvíjí sociální porozumění. S tím souvisí i nárůst schopnosti volního sebeřízení a seberegulace. Dítě tak lépe rozumí svým vlastním pocitům. (Vágnerová 1999, s. 279)

II VÝZKUMNÁ ČÁST

1 Cíl, popis a metodologie výzkumu

Cílem mého výzkumu bylo:

1. Navrhnout kategorizaci a základní doporučení pro zadávání domácích úkolů učitelem
2. Vytvořit ukázkový soubor různých typů zadání DÚ spolu s popisem jejich významu

Oslovila jsem 5 škol ve Šluknovském výběžku a zpětnou vazbu jsem obdržela jen z těch, na kterých jsem osobně již znala nějakého pedagoga. Na email, který jsem zasílala vedení školy, se bohužel dvě koly vůbec neozvaly. Zájem jsem měla o učitelky a učitele z 1. stupně základních škol.

Pro uvedení do problematiky domácích úkolů jsem vytvořila dotazník pro učitele prvního stupně. Zvolila jsem tedy kombinaci dotazníkového šetření společně s polostrukturovanými rozhovory.

Dotazníky (viz příloha číslo 1), sloužily k vyhodnocení informací, jako např. jak dlouho již respondentka vyučuje, zdali zadává domácí úkoly, jaké druhy úkolů, v jakých předmětech, volí-li skupinové úkoly, tak pro jaký ročník by je doporučila a proč. Celý dotazník je k nahlédnutí v příloze číslo 1 této diplomové práce.

Následných rozhovorů se zúčastnilo několik učitelek. Poskytly mi informace, týkající se vlastního zadání domácího úkolu. Ty sloužily k tomu, abych zjistila, jaké domácí úlohy se po žácích vyžadují – ukázky zadání domácích úkolů (fotografie pro sbírání dat do sborníku) a také jsem se snažila vyzkoumat, proč zrovna tento úkol – kvůli zařazení do Maňákovy klasifikace didaktických cílů). Odpovědi jsou tedy zařazené vždy u daného úkolu ve sborníku. U některých rozhovorů jsem prosila ještě o doplnění otázek z dotazníku. Například odpověď na otázku, zdali vyžadují podpis domácího úkolu rodičem byla vždy vyplněna, ale již chybělo vysvětlení proč. Jak jsem již zmínila, tento materiál byl použit k vytvoření ukázkového sborníku, jaké domácí úkoly se v dnešní době zadávají – **jsou pedagogy vyzkoušené a doporučované.**

Ne všichni, které jsem kvůli spolupráci na mém výzkumu oslovila, se zúčastnili. Tedy několik dotazníků se mi nevrátilo. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že všechny mnou oslovené respondentky, které vyplněný dotazník odevzdaly, domácí úkoly svým žákům zadávají. Záměrně píše respondentky, protože všichni účastníci byly ženy. Ve svém okolí se mi nepodařilo najít jediného učitele prvního stupně, který by se zúčastnil.

Bohužel i přes mé naléhání, aby odpovědi respondentky zdůvodňovaly, některé dotazníky se mi vrátily s několika nedoplněnými otázkami. Proto jsem ráda, že jsem prováděla výzkum pomocí kombinace dotazníkového šetření i rozhovoru. Pokud jsem nenalezla odpověď v dotazníku, mohla jsem se některých z nich dále na toto téma přeptat osobně.

Otázky byly následující:

1. Z jakého důvodu jste zadala tento úkol?
2. Jak proběhlo zadání daného úkolu? – Doplnující otázky k dotazníku.
3. Vysvětlíte, proč vyžadujete/nevyžadujete podpis domácího úkolu rodičem.
4. Vysvětlíte, proč známku z domácího úkolu zahrnujete/nezahrnujete do celkových výsledků žáka.

1.1 Charakteristika zkoumaného prostředí

Vybrala jsem si tři školy z okolí mého bydliště – Šluknovského výběžku. Důvodem proč zrovna tyto bylo to, že jsem na každé mnou vytipované škole jsem osobně znala alespoň jednu učitelku a tím pádem spoléhala na jejich pomoc s rozdáváním dotazníků k vyplnění. Díky tomu jsem oslovila několik pedagogů prvního stupně. Jednalo se o 20 učitelek prvního stupně, které nyní učí v různých ročnících, ale díky své praxi dokáží odpovědět i na otázku týkající se ročníků, v nichž zrovna teď nevyučují.

Zúčastněné respondentky byly ze tří škol ze severních Čech. První škola je pro žáky od 1. do 5. třídy, najdeme ji ve městě s počtem obyvatel v rozmezí 5-10 tisíc obyvatel. Vyučuje zde 8 učitelek.

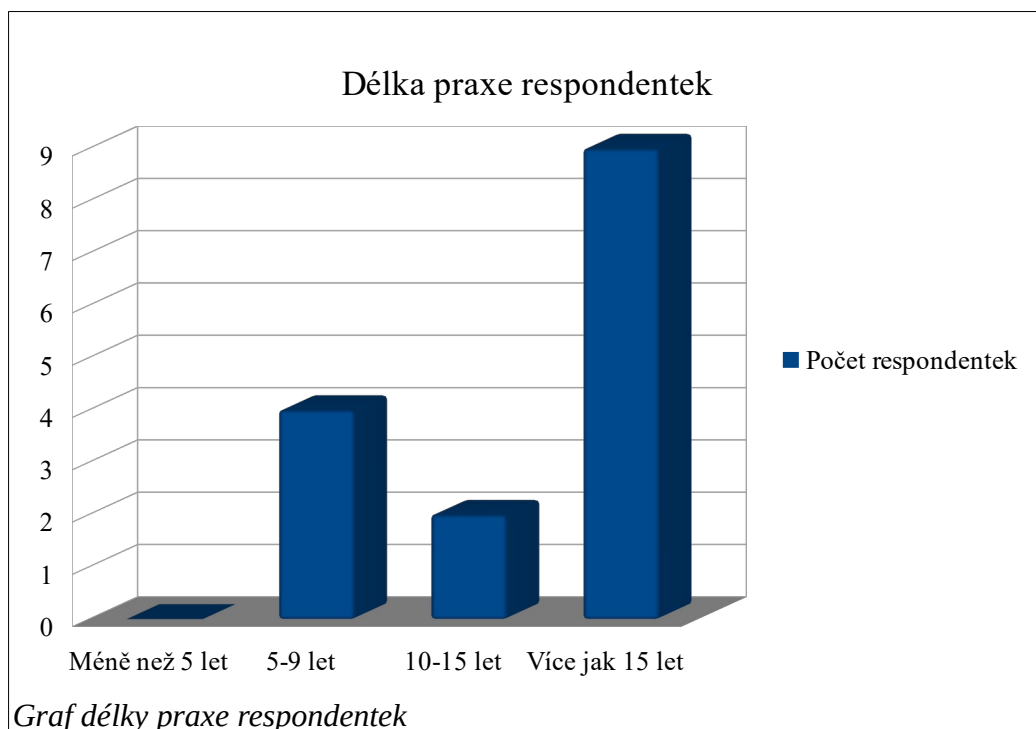
Druhá škola je oboustupňová, tedy navštěvují ji žáci od 1. do 9. třídy. Každý ročník je tu zastoupen minimálně dvěma třídami, některé dokonce třemi. Nachází se ve středu města s počtem obyvatel do 10 tisíc obyvatel. Zaměstnáno je v ní třicet čtyři pedagogů – žen i mužů.

I třetí škola se nalézá ve městě s počtem obyvatel kolem 10 tisíc. Dochází do ní žáci 1. až 5. třídy. Každý ročník je zastoupený jednou třídou. Na rozdíl od předchozích dvou je takto škola soukromá, platí se v ní měsíční školné. Odtud bylo sedm respondentek. V této škole je posílená výuka německého jazyka, žáci se ho učí už od první třídy. Využívají blízkost státních hranic a několikrát za měsíc se navštěvují s žáky z partnerské německé školy.

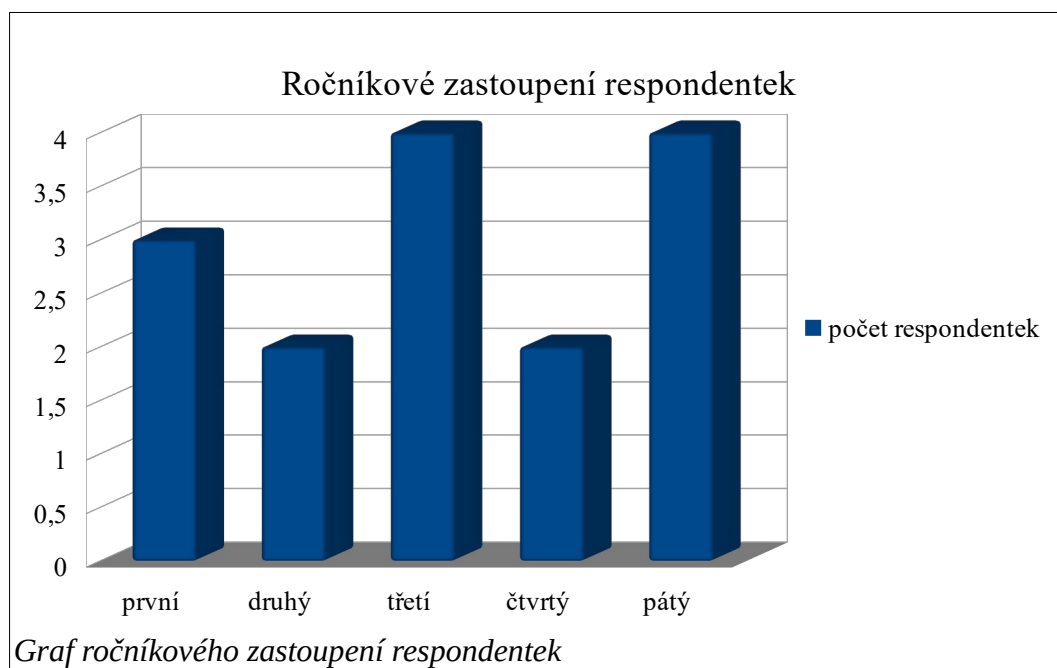
Všechny tři školy se nacházejí v blízkosti autobusových zastávek, tudíž dopravní obslužnost žáků je velmi dobrá. Nabízejí svým žákům činnosti i po vyučování formou různých zájmových kroužků a klubů. Školy také disponují svými knihovnami – i tam si mohou odpoledne děti po domluvě zajít a strávit v nich svůj volný čas. Školy jsou moderně vybaveny ať už technikou, tak i nábytkem. Součástí škol je vždy družina, jídelna, tělocvična a venkovní hřiště, popř. školní dvůr pro realizaci tělesné výchovy na čerstvém vzduchu. Ve všech třech případech vedou školu ženy.

1.2 Vyhodnocení výzkumu

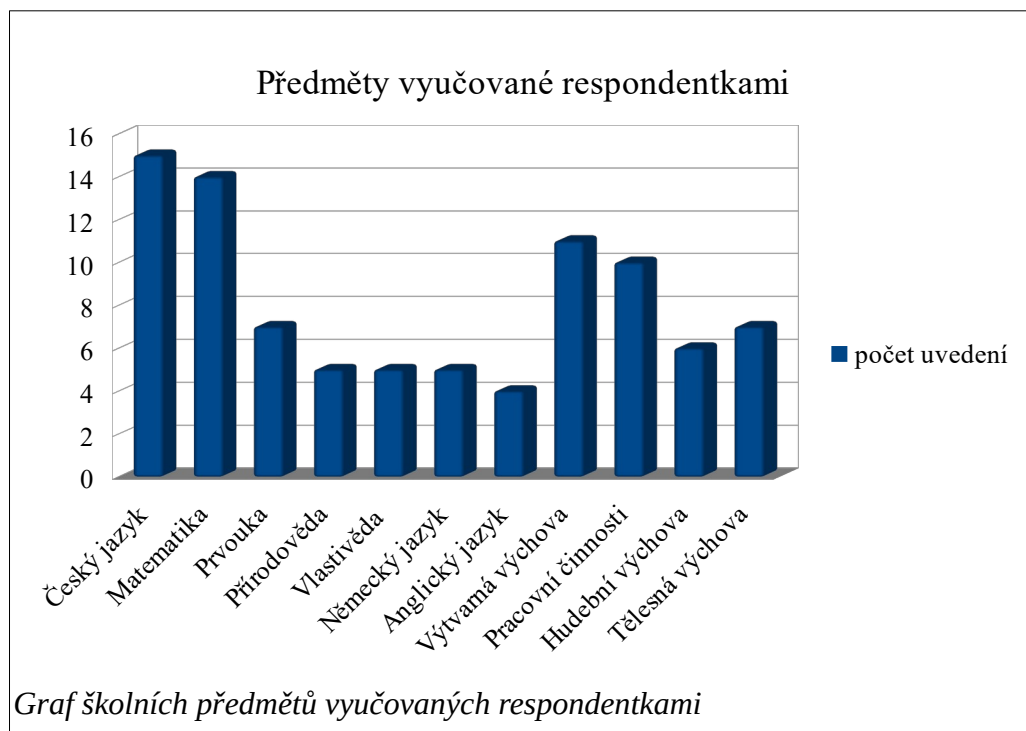
Dotazníkového šetření se zúčastnilo 15 respondentek. Že to byly všechno ženy jsem již zmínila, dalším zkoumaným faktem byla skutečnost, jak dlouhodobou mají praxi ve školství. Žádná z respondentek se neřadí do skupiny úplně začínajícího učitele. Všechny měly minimálně pětiletou praxi ve vyučování viz graf. Největší zastoupení se ukázalo být ve skupině s více jak 15 letou zkušeností s výukou. I přes takto malý vzorek se domnívám, že nových a mladých učitelů je ve školách opravdu poskrovnu, otázkou je, je-li to špatně nebo dobře.

Pro každou třídu jsem našla alespoň dva zástupce, resp. zástupkyně. V prvním ročníku vyučují 3 respondentky, ve druhém 2, ve třetím 4, ve čtvrtém 2 a v pátém opět 4. Nejpočetnějšími ročníky jsou třetí a pátý, jak nám ukazuje graf.

Další otázka se týkala jednotlivých školních předmětů. V ní se vypisovalo, jaké předměty dotazující vyučují. Nejvíce se vyskytovala odpověď český jazyk (učí 14 respondentek) a matematika (13), následovala výtvarná výchova (11) a pracovní činnosti (10). Naopak nejméně účastnice výzkumu uváděly cizí jazyky – německý jazyk uvedlo 5 a anglický jazyk 4 respondentek. Je to dané tím, že ne všechny učitelky vyučují všechny předměty. Celkový přehled opět shrnuji v grafu.

Na otázku, zdali svým žákům zadávají domácí úkoly, odpověděly všechny respondentky kladně. Prosila jsem o uvedení důvodu, proč úkoly zadávají. Některé vypsaly i důvodů víc. Nejčastěji (šestkrát) se vyskytovaly dvě odpovědi: „**Na procvičení a k zopakování probrané látky.**“ a „**Pro rodiče, aby měli přehled, co se učíme a jak to jejich dětem jde.**“ Dvakrát se objevily odpovědi „**Kvůli zpětné vazbě, abych věděla, jestli žáci učivo ovládají.**“ Následně byly uvedeny reakce už jen po jednom a to: „**Kvůli procvičení grafémů.**“, „**Pro přípravu na následující hodinu.**“ a „**Pro to, aby se žáci naučili, že mají nějakou povinnost.**“

Následovaly otázky, týkající se četnosti, délky a časového hlediska. Šest respondentek uvedlo, že domácí úkoly zadává čtyřikrát do týdne. Tři vyučující vyžadují po svých žácích domácí úkol dvakrát týdně a dvě třikrát v týdnu. Zadaní úkolu jedenkrát týdně se

objevilo jen jednou, podobně jako zadání nepravidelné. Dvě dotazované uvedly každodenní úkoly. Z časového hlediska jasně převažují úkoly krátkodobé, neboli úkoly z hodiny na hodinu – uvedené byly všemi dotazovanými, některé připojily i dlouhodobé, ovšem ty se týkají především pamětných úkolů (básnička, násobilka, řada vyjmenovaných slov, ...), popř. referátů z vlastivědy a přírodovědy. Dobu strávenou žáky nad domácími úkoly nejčastěji učitelky odhadují v rozmezí mezi 10-15 minutami. Objevil se ale i časový údaj 5-20 minut a v neposlední řadě dokonce 10-30 minut. Pokud bych se vrátila do teoretické části (kapitola 1.4. Doba strávená nad domácími úkoly), tak si dovoluji tvrdit, že všechny respondentky splňují doporučení odborníků na čas, který žákům úkol zabere.

Podíváme-li se, zda spolu souvisí délka praxe s četností zadávání domácích úkolů, tak z mého výzkumu vyplývá, že s delší praxí stoupá i četnost. Neboli učitelky s praxí více jak 15 let uvádějí zadávání častěji (4 krát do týdne) a ty, které vyučují 5-9 let svým žákům ukládají domácí úlohy méně (přibližně 2 krát v týdnu).

Na dotazy týkající se vztahu ke skupině a individu, kdy je podle jejich zkušeností vhodné začleňovat skupinové úkoly a proč, odpověděli pouze tři respondentky zadávající úkoly i skupinám, jinak všechny uvedly úkoly pro jednotlivce. Důvodem, proč neprobíhá zadávání skupinám, uvádějí, že žáci po vyučování mají různé kroužky a povinnosti, a tak se nesejdou. Také nejsou schopni si vše zorganizovat. Ty, co dávají i skupinové úkoly, je shodně doporučují až pro 4. a 5. ročník, kdy už jsou žáci dovedou pracovat samostatně, bez zapojování rodičů. Učí se rozdělovat si role a nést zodpovědnost za celou skupinu jako celek.

Na všech dotaznících byl český jazyk uvedený jako nejčtenější předmět, ze kterého jsou domácí úkoly na 1. stupni zadávány. Hned na druhém místě skončila matematika. Třetí místo v tomto pomyslném žebříčku obsadil cizí jazyk a poslední příčka patří souhrnně prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Jiné předměty se v reakcích na otázku neobjevovaly.

V následujících dvou otázkách jsem se zaměřila na podepisování domácího úkolu rodiči, zdali podpis respondentky vyžadují a také na klasifikaci domácích úkolů. Deset učitelů uvedlo, že podpis vyžadují. Jako důvody, proč na podpisu trvají sdělily: „**Je to důkaz o vypracování doma.**“, „**Rodič je zodpovědný za vzdělávání svého dítěte a podpisem potvrzuje dohlížení nad plněním domácí přípravy, jedná se o vtažení**

rodiče do výuky.“, „Rodiče alespoň vědí, co se ve škole probírá.“ Pět vyučujících podpis nevyžaduje, i ony uváděly, proč na podpisu netrvají. Napsaly tyto argumenty: **„Nevyžaduji, rodič v tomto případě často zastává funkci kontroly bez vysvětlení. Raději uvidím chyby a s žákem je pak individuálně proberu.“, „Nevyžaduji, je to úkol dětí, učí se být zodpovědní za svou činnost.“, „Nevyžaduji, dříve ano, dnes jsem ráda, že úkol donesou vypracovaný.“, „Nevyžaduji, ale i tak ho většina dětí podepsaný má, vidím v tom, že se rodiče o své děti zajímají.“.**

Ke klasifikaci, v tomto případě myšleno jako známkování, domácích úkolů jedna třetina respondentek uvedla, že úkoly známkuje, ale většina z nich známku do celkové klasifikace nezahrnuje, ovšem vedou si záznamy, zdali jsou úkoly plněny, a to se následně může odrazit právě v konečné klasifikaci – přihlížejí ke snažení žáka. Dvě učitelky známky z domácích úkolů zařazují do klasifikace. Dvě třetiny dotazovaných známky z domácích úkolů neuděluje.

Poslední otázka mého dotazníku byla položena pro vyjádření se respondentek k problematice domácích úkolů a také k doplnění některé z otázek. Některé tuto otázku proškrtnuly – nevyjádřily se k ní. Většina odpovědí jsou shrnutí a zamyšlení se nad domácími úkoly, a tak jsem se rozhodla, je do mé práce citovat, pro názornost, jak to učitelky v mém okolí vidí a cítí.

- *„Domácí úkol je pouze pro zopakování, děti musí úkolu (látce) rozumět, aby mohly zadanou úlohu vůbec vypracovat. Pokud látce nerozumí – úkol z tohoto nezasílám.“*
- *„Nezasílat jich mraky a nebrat je jako povinnost = pětkrát týdně a běda, jak ne! Vybírat zajímavé úkoly, ne jen ty opakovací. Najít to, co každého baví a rozvíjet to – proč nedat více různých úkolů a ať si každý vybere sám. Někdo raději utvoří referát na téma Marie Terezie a jiný zas křížovku do hodiny vlastivědy.“*
- *„Domácí úkoly nesmí zabírat, v dnešní uspěchané době, dětem moc času. Každý pedagog by je měl zadávat s rozmyslem a jasným cílem – měl by vědět proč ho zadává.“*
- *„Myslím, že každý učitel má možnost udělat dětem DÚ zábavnější a přitom udržet jejich účel – opakování, docvičování, pamětné učení, motivace. Rodičům*

dávám v průběhu roku kratičký dotazník, kde zjišťuji, jak vnímají DÚ – časová náročnost, atd. Rodiče cítí DÚ jako součást přípravy svého dítěte.“

- *„Důležité je, aby žák úkol vypracoval sám a nikdo mu neradil. Z toho důvodu úkoly neznámkuji. Je rozdíl, jestli úkol dělá žák, nebo rodič. Známká by neodpovídala vědomostem žáka. Úkol slouží k procvičení učiva. Pokud žáci neumí úkol vypracovat, znamená to, že musíme učivo ještě procvičovat.“*
- *„U dětí s poruchami učení je potřeba DÚ zkrátit, mají mnohem více práce s tím, než se zorientují a než úkol napíší. Přechod z jednoho úkolu na jiný je pro ně také složitější, vyčerpávající.“*
- *„Naučit se plnit své povinnosti. Získat čas pro komunikaci s rodičem, protože děti s nimi často málo mluví. Vzbudit i u rodičů zájem o školu a úspěchy svých dětí.“*
- *„DÚ by měl být krátký; rodiče by měli vědět, co probíráme a jak to děti zvládají SAMOSTATNĚ.“*
- *„DÚ by měl být adekvátní; žák by měl zvládnout DÚ vypracovat sám. Rozhodně by neměl mít funkci učiva nové látky! DÚ by měl v dětech vzbudit zájem o látku (badatelské DÚ) a zároveň je pro žáky určitým režimem doma – organizace a naplánování plnění si školních povinností.“*
- *„DÚ by v žádném případě neměly dohánět to, co vyučující nestihl probrat při vyučování. Přiměřeně obsahem i časově, sloužící k procvičení učiva. Pochvalou za dobrovolné plnění úkolů motivovat žáky k chuti rozšiřovat si znalosti, hledat jiné zdroje informací.“*
- *„Myslím, že domácí úkoly by měly být krátké. Žáci by měli zvládnout úkoly vypracovat samostatně, jde o procvičování učiva.“*
- *„Myslím, že domácí úkol by měl být krátký. Rozhodně by neměl zaměstnat celou rodinu. Jeho cílem má být zjištění, že žák učivo zvládá i bez dopomoci učitele.“*
- *„Domácí úkoly by neměly nahrazovat výuku ve škole. Měly by být pouze procvičovací.“*

Závěrečné shrnutí doporučení respondentek v bodech

1. důležité je, aby žák zadané látce rozuměl
2. domácí úkol musí mít jasný cíl – shrnutí učiva, docvičení, pamětné učení, motivace
3. neměl by dohánět to, co jsme ve výuce nestihli
4. vypracování úkolu by nemělo být časové náročné
5. domácí úkol by neměl nahrazovat výuku ve škole

2 Ukázkový soubor domácích úkolů – sborník

Ukázkový soubor domácích úkolů je vytvořen za pomoci respondentek zúčastněných v mém výzkumu. Jednalo se o 15 vyučujících v různých ročnících. Při prosbě o ukázkou zadávání domácích úkolů pro jejich žáky jsem ovšem netrvala na dodržení práce pro ten ročník, ve kterém zrovna teď vyučují. Tedy pokud respondentky chtěly, mohly ukázat příklady zadání pro různé ročníky. Nijak jsem je ve výběru neomezovala, nechala jsem to zcela na nich, nechtěla jsem jejich volbu nijak ovlivnit. Prosila jsem je o zadání alespoň dvou úkolů. Sešla se mi opravdu početná sbírka ukázek, a tak jsem vybrala jen některé.

Dlouho jsem se rozmýšlela, jak soubor seřadit a rozdělit. Nakonec jsem se rozhodla pro trojí dělení. **Tradiční úlohy** – takové, které zadávají všechny respondentky. Tento typ zadání je velmi rozšířen a znám, ale i tak jsem některé úlohy vybrala a popsala. Ve druhé skupině jsou úkoly, které uvedly jen dvě respondentky, a proto jsem zvolila název **netradiční**. Třetí typ úkolů předložila jen jedna jediná z mých respondentek, ale domnívám se, že je to velmi zajímavé téma, a tak zde uvádím i to. Jedná se o úkoly **s využitím online prostředí pro zadávání a vypracovávání domácích úkolů**.

Řazení úloh podle ročníků a dále podle předmětů jsem zavrhlá, během mého šetření jsem zjistila, že se některé úkoly, které mi paní učitelky ukazovaly, dají využít i v jiném ročníku. A tak vzniklo rozdělení jen na předměty a u každé ukázky je napsáno, pro který ročník byl zadán. Dále také uvádím cíl a zadání (popis) úkolu. Ty byly uvedeny učitelkou, která ho zadávala svým žákům a obsahuje zkušenosti a doporučení z její praxe.

Každý úkol jsem se pokusila zařadit ho do tabulek druhů a forem (viz kapitola 1.2.1 Klasifikace domácích úkolů podle Maňáka) podle toho, co vyplynulo z rozhovorů s navrhovatelkou. Jak jsem již zmiňovala v teoretické části, Maňákovu rozdělení se mi jeví jako nejpropracovanější a nejprehlednější, a proto jsem si zvolila ze všech představovaných klasifikací právě jeho. U jednotlivých zadání již uvádím jen druh, popř. formu domácího úkolu – podle Maňakovy klasifikace.

2.1 Tradiční zadání domácích úkolů

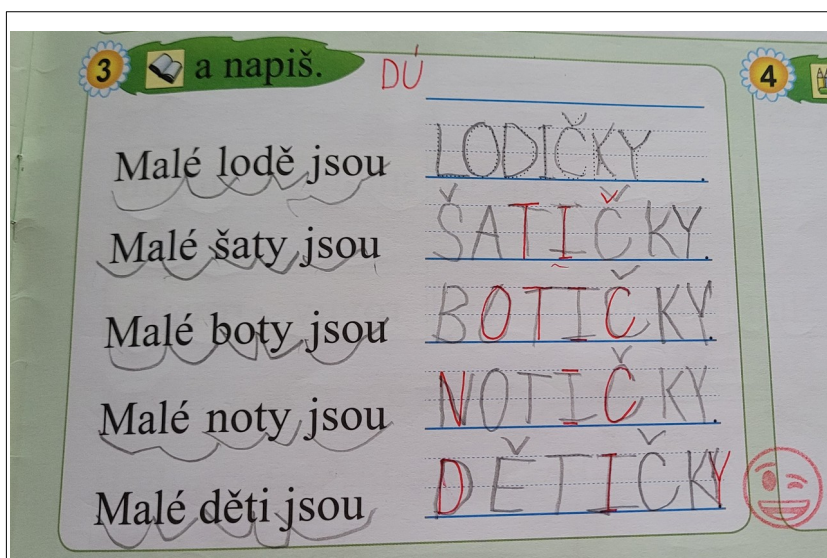
2.1.1 Český jazyk – Práce ve slabikáři

Ročník: 1.

Cíl úkolu: Žák si zopakuje tvary velkých tiskacích písmen, psát i číst.

Zadání (popis) úlohy: Přečti si věty a dopiš. - Zadání probíhá ústně společně s vysvětlením úkolu. - Při zadání je dobré zkusit s žáky část úkolu např. první dvě věty, zbytek říkáme ústně, abychom se ujistili, že každý ví, co má doma dělat. (I přes to, že tento typ úlohy jsme již několikrát v hodině vypracovávali.)

Délka praxe respondentky: 5-9 let

Obrázek 4: Ukázka úkolu z druhého dílu Slabikáře pro 1. ročník, nakladatelství Nová škola, s. r. o., str. 59

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	český jazyk
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	na upevnění a opakování učiva
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností a částečně i samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	úkol individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemné
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační – opakování vědomostí
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

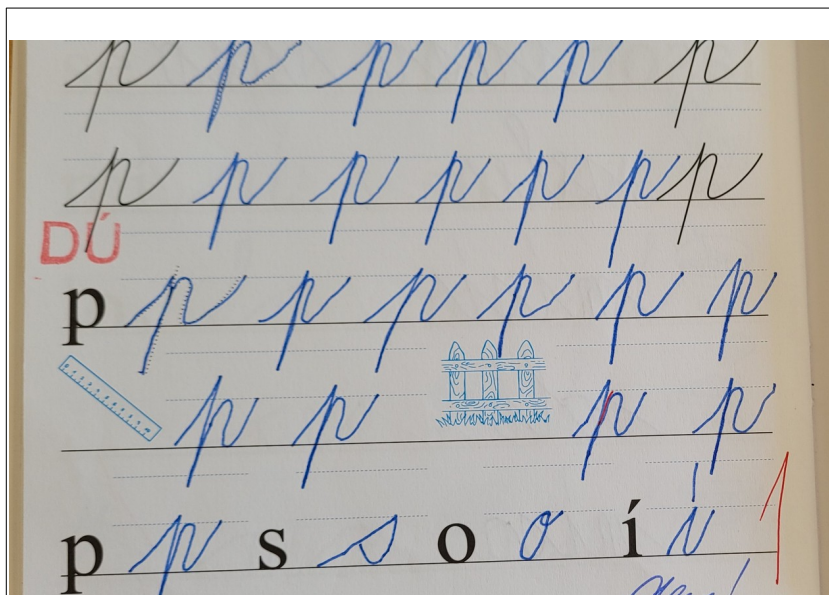
2.1.2 Český jazyk – Písanka

Ročník: 1.

Cíl úkolu: Žák si upevňuje správné tvary psacího písma.

Zadání (popis) úlohy: V hodině doporučuji písmeno (zde p) trénujeme houbičkou a křídou na tabuli, poté fixem na mazací tabulku. Po vyzkoušení a natrénování přichází na řadu samotné psaní do písanky. Až poslední tři řádky zadávám žákům za domácí úkol.

Délka praxe respondentky: 5-9 let

Obrázek 5: Ukázka úkolu z druhého dílu Písanky pro 1. ročník, nakladatelství Nová škola, s. r. o., str. 32

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	český jazyk
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	na upevnění a opakování učiva
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností a částečně i samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační – opakování vědomostí, nácvik dovedností
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

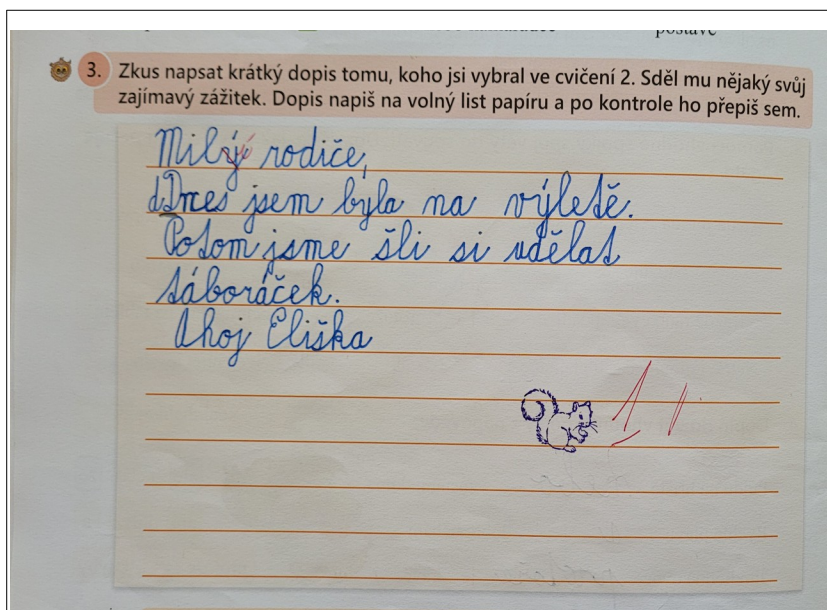
2.1.3 Český jazyk – Dopis rodičům

Ročník: 2.

Cíl úkolu: Žák popíše několika větami svůj zážitek. Žák uplatní základní pravidla při psaní dopisu – pozdrav, podpis.

Zadání (popis) úlohy: Tomuto úkolu předchází cvičení, kde si připomínáme z minula, z čeho se takový dopis skládá. Na tabuli mám připravenou úlohu s různými krátkými dopisy, kde vždy nějaká část dopisu chybí. Žáci říkají a doplňují, co tam chybí. Poté si navzájem povídáme, co by do dopisu napsali. Každý si může vybrat, komu by dopis napsal.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Obrázek 6: Ukázka úkolu z druhého dílu pracovního sešitu Český jazyk pro 2. ročník, nakladatelství Nová škola, s. r. o., str. 46

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	český jazyk
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	na vytváření dovednosti
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností a částečně i samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	expoziční - monologická
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

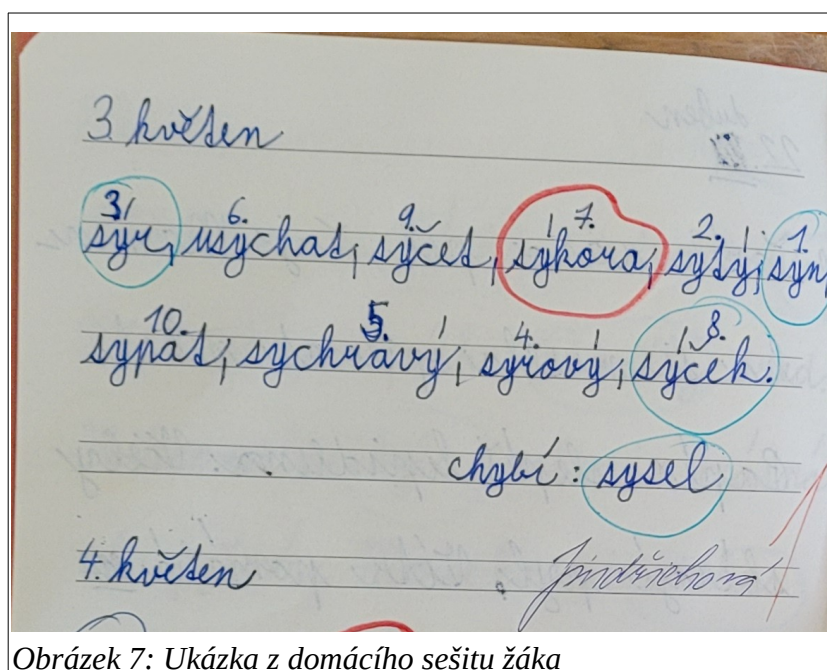
2.1.4 Český jazyk – Vyjmenovaná slova po S

Ročník: 3.

Cíl úkolu: žák upevňuje znalost řady vyjmenovaných slov

Zadání (popis) úlohy: Z řady slov, napsaných bez mezer mezi jednotlivými slovy, mají žáci mezery doplnit a slova napsat. Dalším úkolem je číslování – píšeme číslice nad slovo tak, jak jdou v řadě vyjmenovaných slov za sebou. Jedno z nich tam chybí – i to vypisujeme. Toto cvičení ráda používám, vynechat jedno nebo i více slov z řady a žáci na něj (ně) musí přijít. Barevné kroužkování se netýkalo domácí práce, ale práce v hodině.

Délka praxe respondentky: více jak 15 let

Obrázek 7: Ukázka z domácího sešitu žáka

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	český jazyk

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	na vytváření dovednosti
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností a částečně i samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemné
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační – opakování vědomostí
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.1.5 Český jazyk – Básnička

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák rozvíjí svou paměť a řeč, následně rozvíjí svou osobnost při přednesu básně před třídou

Zadání (popis) úkolu: Žáci si vybírají jednu se tří básniček z naší čítanky – vždy zadávám více básniček, aby si každý vybral tu, která se mu líbí a vyhovuje. Na naučení se básničky je vždy týden. Ti, co ji umí dříve vyzkouším a pokud je tam nějaká chyba, posadím je s tím, že není potřeba spěchat. Ať se ji ještě doučí – jsou bez známky. Žáky v předem jasně daném termínu vyzkouším a již známkuji. V případě neúspěšného přednesu si mohou známku opravit (ale opět jen do týdne) – špatnou známku poté škrtnám a nahradím ji novou – lepší.

Délka praxe respondentky: 5-9 let

BABIČKA A DĚDEČEK

Markéta Zinnerová

Už má vrásky, už je stará,
stejně se však pořád stará,
co to její vnouče dělá.
Bez něho prý není celá.

Někdy prý ho záda bolí,
ale nechce chodit s holí.
Jakmile však čutá s vnukem,
to se cítí malým klukem.

(Hádky a básničky pro kluky a holčičky; ilustrovala Petra Z. Jelen)

Obrázek 8: Ukázka básničky z Čítanky pro 2. ročník nakladatelství Nová škola, s.r.o. str. 38

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	český jazyk
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	pamětný
vztahu k individu a skupině	úkol individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	ústní
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační – naučení a opakování vědomostí
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.1.6 Český jazyk – Každodenní čtení

Ročník: 1.

Cíl úkolu: žák správně čte

Zadání (popis) úlohy: Tento úkol je každodenní. Žáci mají vždy označeno, co číst. Ze začátku to jsou samostatná písmenka, postupně přecházíme na slabiky, slova a věty. Do úkolníčku mi každý den rodiče podepisují, že jejich dítě četlo – hlasitě.

Délka praxe respondentky: 5-9 let

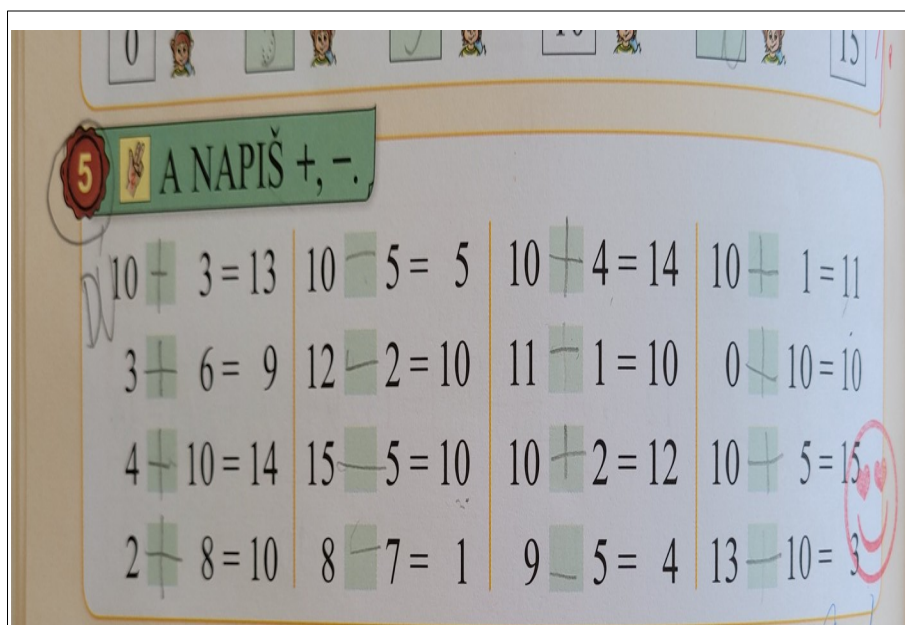
2.1.7 Matematika – Doplnování znamének + a -

Ročník: 1.

Cíl úkolu: žák rozvíjí logické myšlení

Zadání (popis) úlohy: Žák doplňuje znaménko plus nebo minus, podle správnosti příkladu. Ve třídě se takovýmto příkladům věnujeme na tabuli. Počítáme společně i samostatně. Toto cvičení volím proto, abych se přesvědčila, jestli žáci pochopili, jak úlohu řešit. Je jasné jak postupovat a rodiče jsou předem instruováni o důvodu zadání, aby nezasahovali a žáka nechali pracovat samostatně – bez opravování.

Délka praxe respondentky: 5-9 let

Obrázek 9: Ukázka úkolu z třetího dílu Matýskovy matematiky pro 1. ročník nakladatelství Nová škola, s.r.o., str. 10

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	prověřovací
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, logického myšlení a samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	úkol individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační – opakování vědomostí
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.1.8 Matematika – Pamětné učení se řady násobků 4

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák se naučí z paměti řadu násobků 4

Zadání (popis) úlohy: S žáky v hodině vyvozujeme řadu násobku 4, a za domácí úkol ji zadávám naučit se zpaměti. K dispozici mají náš sešit, kam si násobky při a po zavádění zapisujeme. Žáci dostávají 5 dní na naučení, domnívám se, že je to dostatečná doba na osvojení a upevnění – poté je zkouším.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	prověřovací
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, logického myšlení a samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	ústní
Podle použitých prostředků a pomůcek	předloha ve svém sešitě
Podle použitých metod	fixační – naučení a opakování vědomostí
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

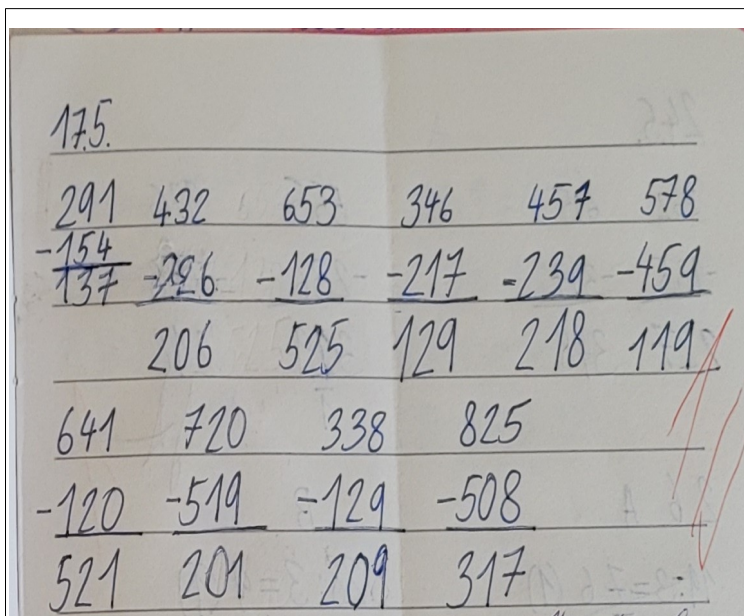
2.1.9 Matematika – Písemné odčítání

Ročník: 3.

Cíl úkolu: žák si upevňuje a opakuje algoritmus používaný při písemném odčítání

Zadání (popis) úlohy: Žáci mají za úkol opsat z přiloženého papírku příklady a písemně je vypočítat.

Délka praxe respondentky: více jak 15 let

Obrázek 10: Ukázka z domácího sešitu žáka

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	na upevnění
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační – opakování vědomostí

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.1.10 Matematika – Geometrie – kružnice

Ročník: 4.

Cíl úkolu: žák upevňuje učivo osvojené při vyučování, vytváří si dovednosti při rýsování kružnice (práce s kružítkem)

Zadání (popis) úlohy: V hodině geometrie rýsujeme kružnice podle zadání. Aby se v této činnosti žáci zdokonalili, zadávám 4 úlohy na narýsování kružnic v pracovním sešitě.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	upevňovací a opakovací
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, logického myšlení a samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	grafický
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační – opakování vědomostí
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

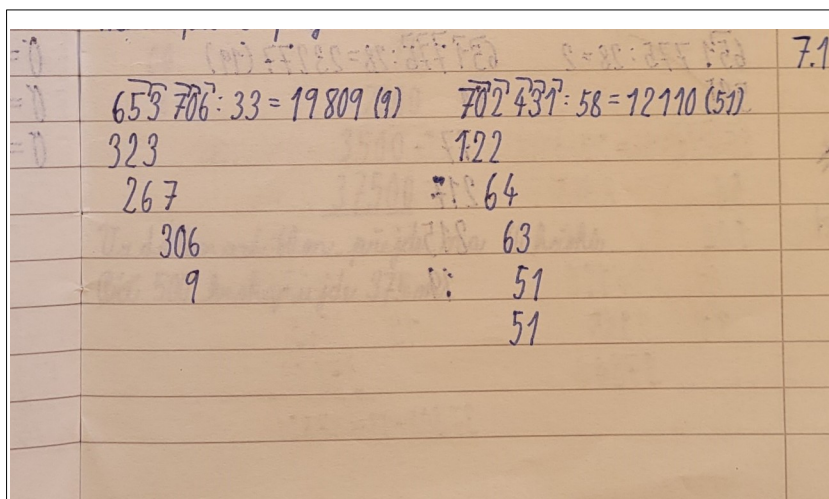
2.1.11 Matematika – Písemné dělení se zbytkem

Ročník: 5.

Cíl úkolu: žák upevňuje učivo osvojené ve škole – algoritmus pro písemném dělení

Zadání (popis) úlohy: Žáci mají za úkol opsat a vypočítat příklady na písemné dělení se zbytkem do domácího sešitu. Této činnosti věnujeme poslední hodiny matematiky a je vidno, že je vhodné a potřebné ji ještě protrénovat i doma.

Délka praxe respondentky: více jak 15 let

Obrázek 11: Ukázka z domácího sešitu žáka

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	upevňovací a opakovací
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, logického myšlení a samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační – opakování vědomostí (algoritmu)
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

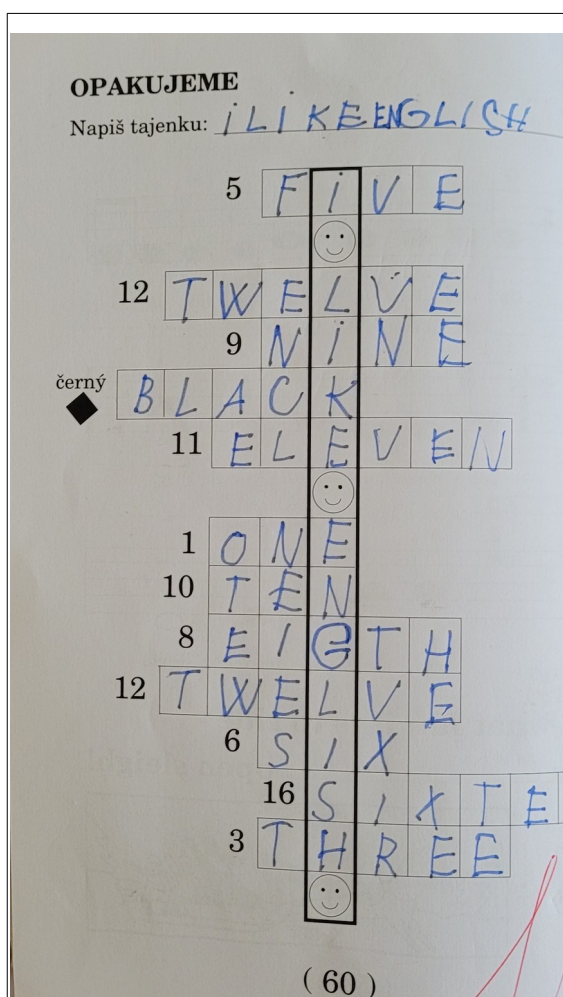
2.1.12 Cizí jazyk – anglický – Křížovka (čísla)

Ročník: 3.

Cíl úkolu: žák procvičuje a upevňuje (správnost) psaní anglických číslovek

Zadání (popis) úlohy: Je zadán úkol na zopakování psaní číslovek v angličtině pomocí křížovky. Tento úkol žáky velmi baví, rádi křížovky doplňují.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Obrázek 12: Ukázka úkolu z pracovního sešitu English 3 pro 3. ročník, nakladatelství Angličtina expres, str. 60

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	cizí jazyk - anglický
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	upevňovací a opakovací
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, logického myšlení a samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.1.13 Cizí jazyk – německý – Časování sloves

Ročník: 4.

Cíl úkolu: žák si zopakuje látku z 3. ročníku – časování sloves

Zadání (popis) úlohy: V hodině opakujeme časování sloves, společně vypracováváme první dva sloupce a zbytek cvičení mají žáci doplnit za domácí úkol. Jedno sloveso je dané a druhé zadávám já.

Délka praxe respondentky: 5-9 let

5

Ergänze die Tabelle.
Doplň tabulku.

	spielen	weinen	stehen	gehen
ich	SPIELE	weine	stehe	gehe
du	spielst	weinst	stehst	gehst
er/Peter	spielt	weint	steht	geht
sie/Tina	spielt	weint	steht	geht
es	spielt	weint	steht	geht
wir	spielen	weinen	stehen	gehen
ihr	spielt	weinst	stehst	geht
sie/Sie	spielen	weinen	stehen	gehen

SCHÖN
SS

35

Obrázek 13: Ukázka úkolu z pracovního sešitu Start mit Max pro 1. stupeň základních škol, nakladatelství Fraus, str. 35

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	cizí jazyk - německý
vztahu k hlavním fázím	opakovací

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
vyučovacího procesu	
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační – opakování vědomostí
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

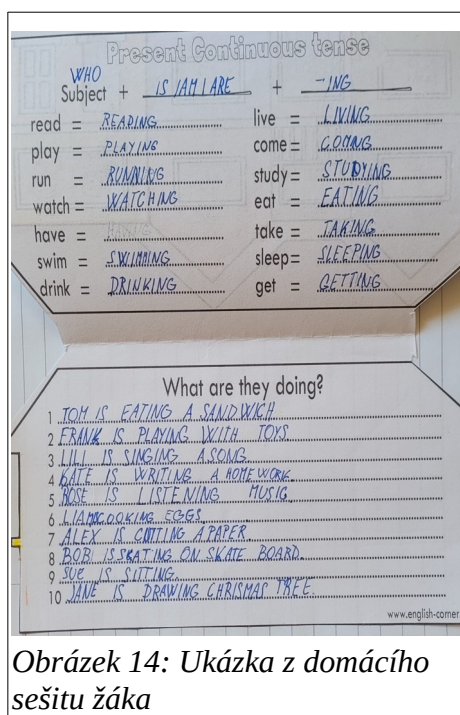
2.1.14 Cizí jazyk – anglický – Domeček

Ročník: 5.

Cíl úkolu: žák procvičuje a upevňuje algoritmy při tvorbě průběhového času – ke slovesu přidává příponu -ing, tvoří věty

Zadání (popis) úlohy: Hodina je věnována přítomnému průběhovému času. Žáci ve škole společně vyplňují první sloupeček a píší pět vět o tom, co děti z obrázku dělají. Pro upevnění učiva zadávám zbytek cvičení za domácí úkol. Žáci vše doma dopracují a podle svých představ vybarví nalepený domeček s dětmi.

Délka praxe respondentky: více jak 15 let

Obrázek 14: Ukázka z domácího sešitu žáka

Obrázek 15: Ukázka z domácího sešitu žáka

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	cizí jazyk - anglický
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	upevňovací
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností a samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

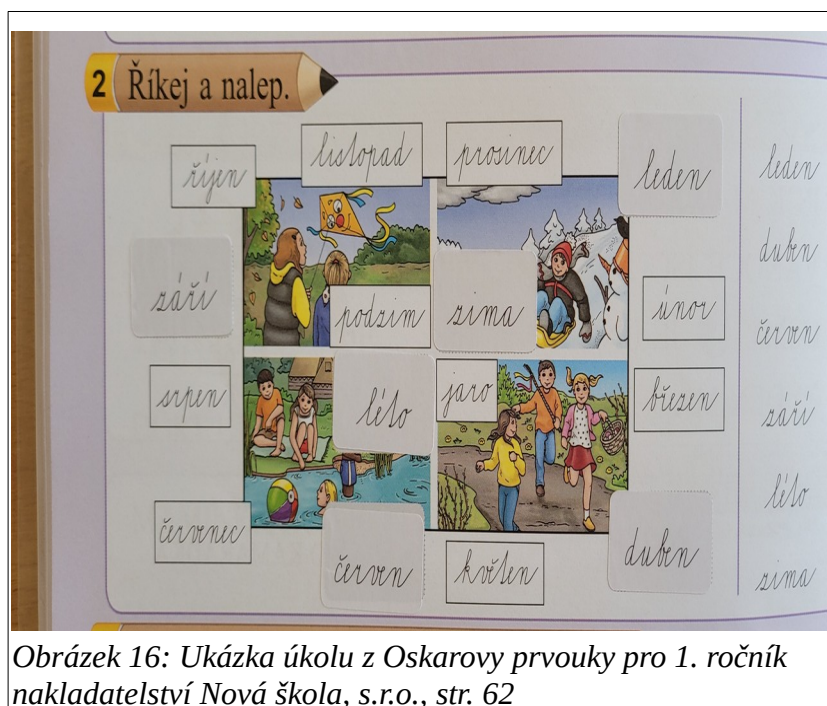
2.1.15 Prvouka – Kalendářní měsíce

Ročník: 1.

Cíl úkolu: žák si zopakuje, případně osvojí kalendářní měsíce

Zadání (popis) úlohy: Pro upevnění učiva volím cvičení z pracovní učebnice, kde žáci mají za úkol správně nalepit nálepku s měsícem. Ve škole si cvičení vypracováváme ústně a tužkou na místo nálepky si píšeme první písmenko správného měsíce. Zároveň toto cvičení slouží k tomu, aby se řadu měsíců naučili ti, kteří si ještě nejsou úplně jistí v odříkávání z paměti. Proto to psaní prvního písmenka – větší pravděpodobnost správného vypracování a tím pádem i naučení.

Délka praxe respondentky: více jak 15 let

Obrázek 16: Ukázka úkolu z Oskarovy prvouky pro 1. ročník nakladatelství Nová škola, s.r.o., str. 62

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	prvouka
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	upevňovací popř. osvojovací
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností a samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	praktický popř. ústní
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.1.16 Prvouka – Jarní měsíce

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák si zopakuje jarní měsíce

Zadání (popis) úlohy: V hodině opakujeme kapitolu jaro - žáci vyjmenovávají jarní měsíce a povídají o počasí pro ně typické. Diskutujeme i tom, co je napadne, když se řekne „březen“, „duben“ nebo „květen“. Tato aktivita je dokončena doma namalováním obrázku ke každému měsíci.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Obrázek 17: Ukázka úkolu z pracovního sešitu Já a můj svět, prvouka pro 2. ročník nakladatelství Nová škola, s.r.o., str. 64

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	prvouka
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	opakování učiva
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností a samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	grafický – výtvarný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.1.17 Prvouka – Křížovka

Ročník: 3.

Cíl úkolu: žák si pomocí křížovky zopakuje některé ze základních částí lidského těla

Zadání (popis) úlohy: Žáci mají za úkol vyřešit slovní přesmyčku. V ní je ukrytá nějaká část lidského těla. Po vyřešení a zapsání všech částí vyjde tajenka. Obsah tajenky kreslí do připraveného rámečku a obrázek popisují.

Délka praxe respondentky: více jak 15 let

STAVBA TĚLA

1. Písmena ve slovech se pomíchala. Rozluštěte názvy částí těla člověka a vypište je do křížovky.

1. TEKOL
2. OCHÍRB
3. AVALH
4. OLDIDOCH
5. YNITEČNOK
6. ONELOK

Tajenka skrývá název jedné části těla člověka. Nakreslete ji a popište.

Obrázek 18: Ukázka úkolu z pracovního sešitu Prvouka pro 3. ročník nakladatelství Nová škola, s.r.o., str. 53

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	prvouka
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	opakování učiva
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností a samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu	písemný, grafický – výtvarný

Forma	Specifikace pro danou formu
sobu realizace	
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

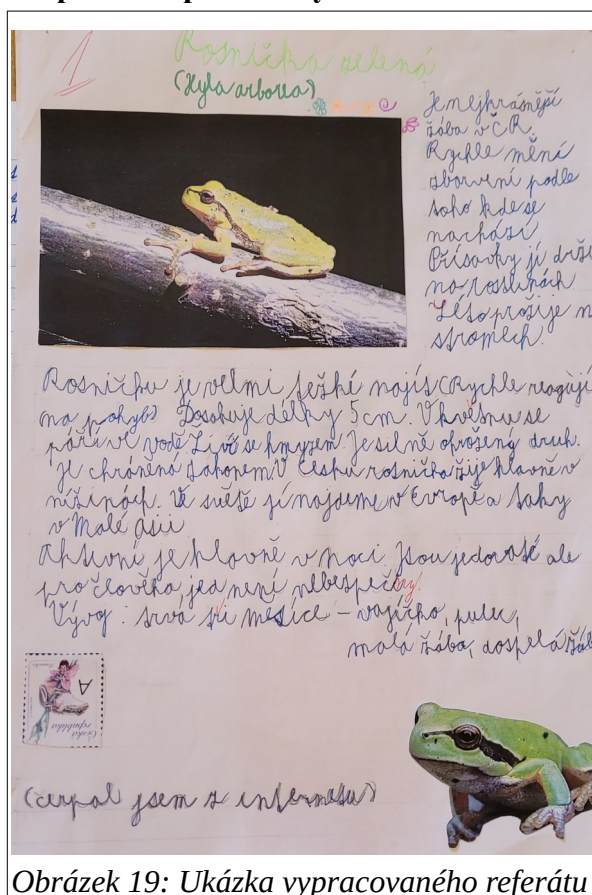
2.1.18 Přírodověda - Referát

Ročník: 4.

Cíl úkolu: žák vyhledává informace, které dále formuluje do svého textu, žák prezentuje své poznatky, vyjadřuje hodnocení daného tématu

Zadání (popis) úlohy: Je zadána tvorba referátu na téma „Zvíře, které můžeme potkat u nás v přírodě“. Žáci vypracovávají referát, který následně prezentují před třídou. Na vypracování je vždy čtrnáct dní.

Délka praxe respondentky: 5-9 let

Obrázek 19: Ukázka vypracovaného referátu

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	přírodověda
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti a zájmů
míry samostatnosti	reprodukční, rozvíjející činnost a tvořivost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný, grafický – výtvarný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	mezipředmětový

2.1.19 Vlastivěda – Práce s mapou – česká pohoří

Ročník: 4.

Cíl úkolu: žák v mapě určí polohu českých pohoří

Zadání (popis) úkolu: Domácího úkolu se týká jen úloha 1., tedy zapsání našich pohoří do mapy (vyznačených míst). Jedná se o opakování, ale i tak, pokud si nejsou jistí mohou pracovat s mapou.

Délka praxe respondentky: více jak 15 let

Obrázek 20: Ukázka úkolu z pracovního sešitu Hravá vlastivěda pro 4. ročník nakladatelství Taktik, s.r.o., příloha

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	vlastivěda
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.2 Netradiční zadání domácích úkolů

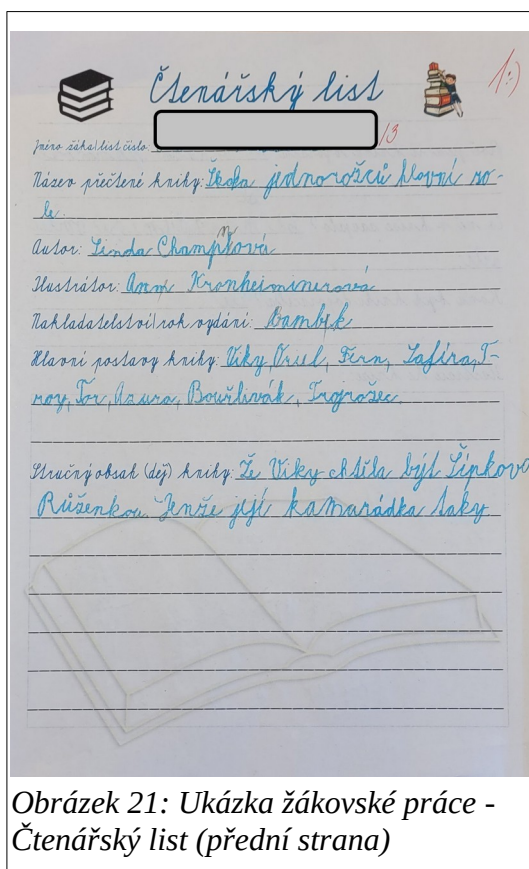
2.2.1 Český jazyk – Čtenářský list

Ročník: 2.

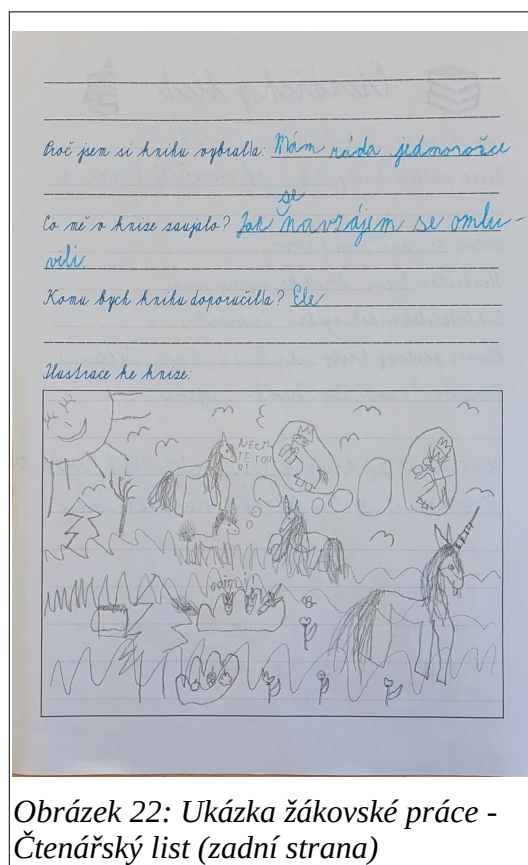
Cíl úkolu: žák vlastními slovy popíše děj knihy, uvede podstatné informace a vytvoří ilustraci k přečtené knize

Zadání (popis) úlohy: Po přečtení knihy žák vyplní čtenářský list. Za každý přinesený vypracovaný list dostane ode mě jeden lísteček ze stromečku. Na něj píše své jméno (číslo) a název knihy. Je to celoroční soutěž o to, kdo přečte nejvíce knih. Výherce dostane za odměnu knihu, což žáky pozitivně motivuje ke čtení.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Obrázek 21: Ukázka žákovské práce - Čtenářský list (přední strana)

Obrázek 22: Ukázka žákovské práce - Čtenářský list (zadní strana)

Obrázek 23: Ukázka čtenářského stromu

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	český jazyk
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti a zájmů
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	úkol z učebnice (pracovního sešitu, pracovního listu)
Podle použitých metod	motivační
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	mezipředmětový

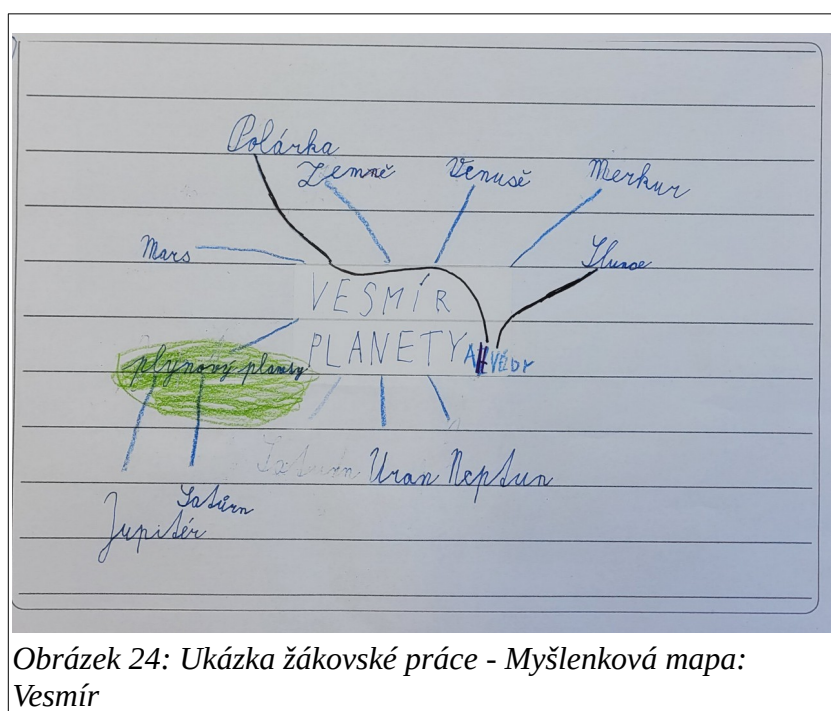
2.2.2 Český jazyk – Myšlenková mapa: Práce s naučnou literaturou

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák reprodukuje informace, popíše, co se dozvěděl

Zadání (popis) úlohy: Zadan je domácí úkol na téma práce s naučnou knihou – žáci si přečtou kapitolu z knihy podle svého výběru a k ní sestavují myšlenkovou mapu toho, co si zapamatovali, popř. co je zaujalo. Encyklopedie a naučné knihy popř. časopisy mají zapůjčené ode mě nebo používají své knihy z domova.

Délka praxe respondentky: více jak 15 let

Obrázek 24: Ukázka žákovské práce - Myšlenková mapa: Vesmír

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	český jazyk
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	z pracovního listu, s použitím doplňkové literatury
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

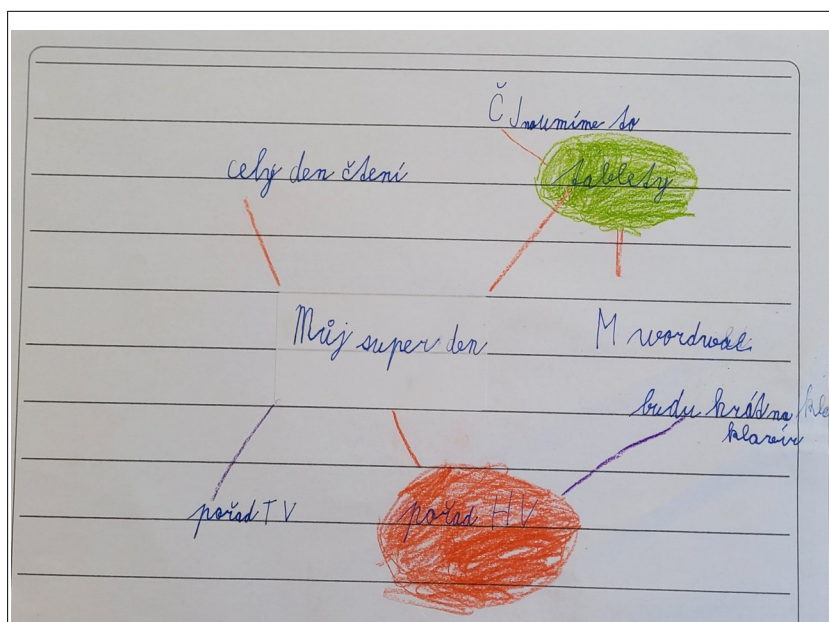
2.2.3 Český jazyk – Myšlenková mapa: Můj super den ve škole

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák navrhne a popíše aktivity, jaké by chtěl ve škole dělat

Zadání (popis) úlohy: Do připraveného pracovního listu žák zaznamenává nápady, co by se mělo ve škole dělat, aby to (podle něj) byl super den. Některé aktivity jsem pak opravdu občas zařadila a zařazuji do výuky s připomínkou toho, kdo to vymyslel.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Obrázek 25: Ukázka žakovské práce - Myšlenková mapa: Můj super den ve škole

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	český jazyk
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	z pracovního listu
Podle použitých metod	tvůrčí
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.2.4 Matematika – Slovní úlohy pro spolužáky

Ročník: 3.

Cíl úkolu: žák dokáže vymyslet slovní úlohy přiměřené svému věku a svým schopnostem

Zadání (popis) úlohy: Žáci si doma připravují dvě slovní úlohy do matematiky. Po mé kontrole je využíváme v hodinách. Žáci je zadávají svým spolužákům. Tento domácí úkol se mi osvědčil, žáci si rádi hrají na učitele.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím	motivační, na vytváření dovedností

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
vyučovacího procesu	
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	z pracovního listu
Podle použitých metod	tvůrčí
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.2.5 Matematika, informatika – Změř celou rodinu

Ročník: 4.

Cíl úkolu: žák změří členy rodiny, reprodukuje informace, vytvoří jednoduchou tabulku pomocí výpočetní techniky

Zadání (popis) úlohy: V tomto úkolu propojují matematiku a informatiku. Nejdříve žáci změří členy své rodiny a poté ze změřených hodnot sestavují jednoduchou tabulku (ve Wordu – kde jsme se to již učili). Tu dále využíváme na procvičování čtení údajů z tabulek – kdo je nejvyšší (nejmenší, druhý nejvyšší, nejmenší, ...) z rodiny, ale i ze třídy, kolik by měřili všichni dohromady (jen děti, jen rodiče, ...). Pokud žáci nemají doma techniku na vytvoření tabulky, sestavují ji po vyučování ve škole.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný, technický, pracovní a praktický
Podle použitých prostředků a pomůcek	z pracovního listu, počítač popř. tablet
Podle použitých metod	fixační, sbírání faktů
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	mezipředmětový

2.2.6 Matematika – Obvod a obsah pokojíčku

Ročník: 5.

Cíl úkolu: žák změří (a vypočítá) obvod svého pokojíčku, vypočítá obsah svého pokojíčku

Zadání (popis) úlohy: Žáci změří délky stěn svého pokojíčku a ty dále využívají k vypočítání obvodu a obsahu.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný, praktický, pracovní
Podle použitých prostředků a pomůcek	z pracovního listu
Podle použitých metod	fixační, sbírání faktů
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

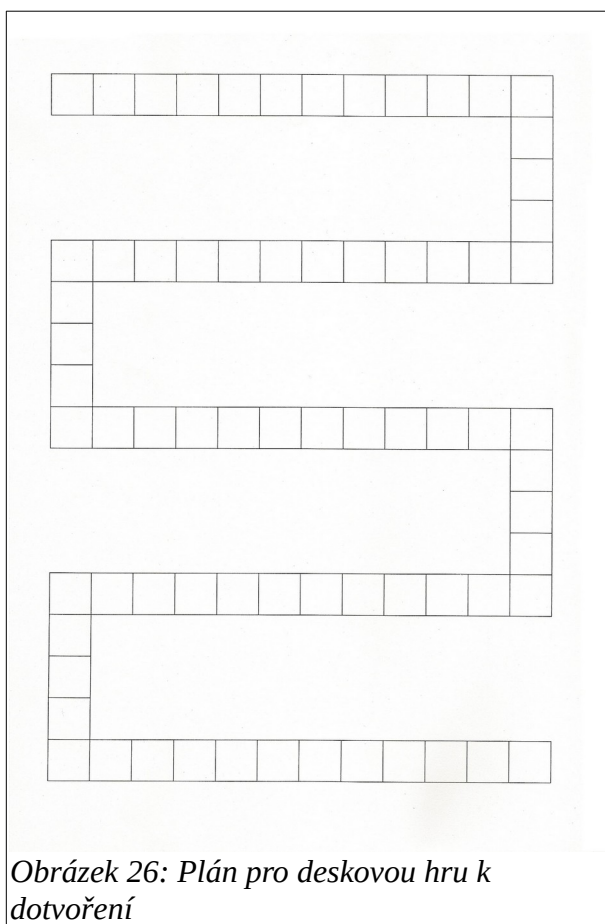
2.2.7 Pracovní činnosti, matematika, český jazyk – Tvorba deskové hry

Ročník: 3.

Cíl úkolu: žák navrhne úkoly a vytvoří deskovou hru

Zadání (popis) úlohy: Žáci dotváří deskovou hru. Plán obdrží všichni stejný. Hra to má být didaktická a tak žáci vymýšlí úkoly typu, „Vyjmenuj měkké souhlásky.“, „Řekni vyjmenovaná slova po B.“, „Kolik je 9 krát 8?“, „Jak v geometrii značíme body?“ atd.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Obrázek 26: Plán pro deskovou hru k dotvoření

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	pracovní činnosti, český jazyk, matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	z pracovního listu, s použitím doplňkové literatury
Podle použitých metod	fixační, tvůrčí

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	komplexní

2.2.8 Prvouka – Přírodniny

Ročník: 1.

Cíl úkolu: žák vyjmenuje nalezené přírodniny, reprodukuje informace

Zadání (popis) úlohy: Žáci na procházce s rodiči nebo po cestě ze školy sbírají různé „dary podzimu“. Popros rodiče, aby ti pomohli říct, co je co a přines do školy ukázat ostatním.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	prvouka
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	praktický, ústní
Podle použitých prostředků a pomůcek	vyžadující práci s názorninami
Podle použitých metod	sbírání předmětů a faktů
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

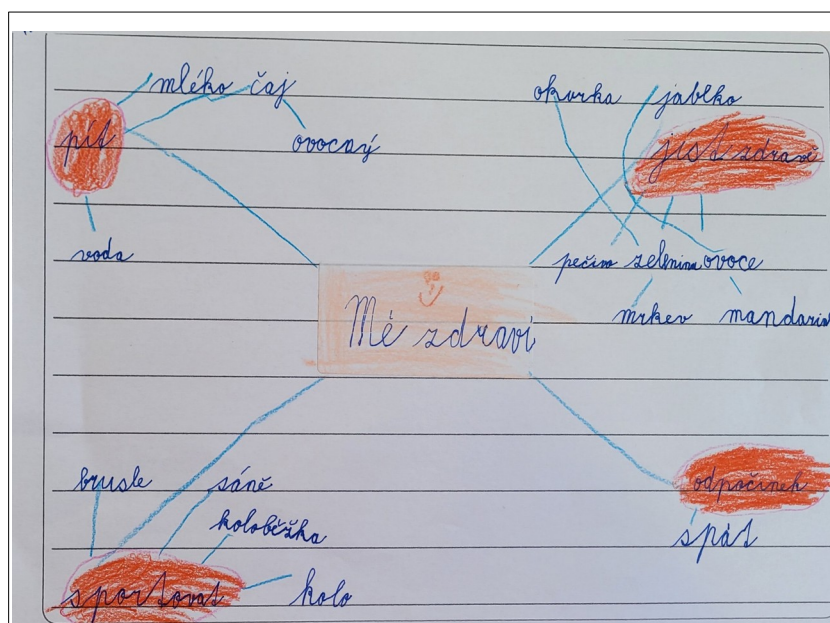
2.2.9 Prvouka – Myšlenková mapa: Mé zdraví

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák popíše a vysvětlí jak se může starat o své zdraví

Zadání (popis) úlohy: Každý dostává prázdný pracovní list na vytvoření myšlenkové mapy. Hlavní myšlenkou je zdraví a péče o něj. Žáci myšlenkovou mapu doplňují podle svého uvážení, jak se starat o své zdraví. Tomuto tématu předchází výuka v předchozích hodinách.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Obrázek 27: Ukázka žákovy práce - Myšlenková mapa: Mé zdraví

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	prvouka
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na osvojení učiva
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	z pracovního listu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.2.10 Prvouka – Dopravní značky po cestě do školy

Ročník: 3.

Cíl úkolu: žák vyjmenuje dopravní značky, uvede jejich význam, popíše místo, kde je viděl

Zadání (popis) úlohy: Na cestě domů se žáci rozhlíží po dopravních značkách. Doma si je namalují na pracovní list a zkouší zjistit jejich význam (pokud ho nevědí). Obrázky značek jsme poté využíváme v hodině na zopakování těch, co už známe, ale také k vysvětlení si nových.

Délka praxe respondentky: více jak 10 let

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	prvouka
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností
míry samostatnosti	návodný, rozvíjející činnost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	výtvarný
Podle použitých prostředků a pomůcek	z pracovního listu
Podle použitých metod	sbírání informací a faktů
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

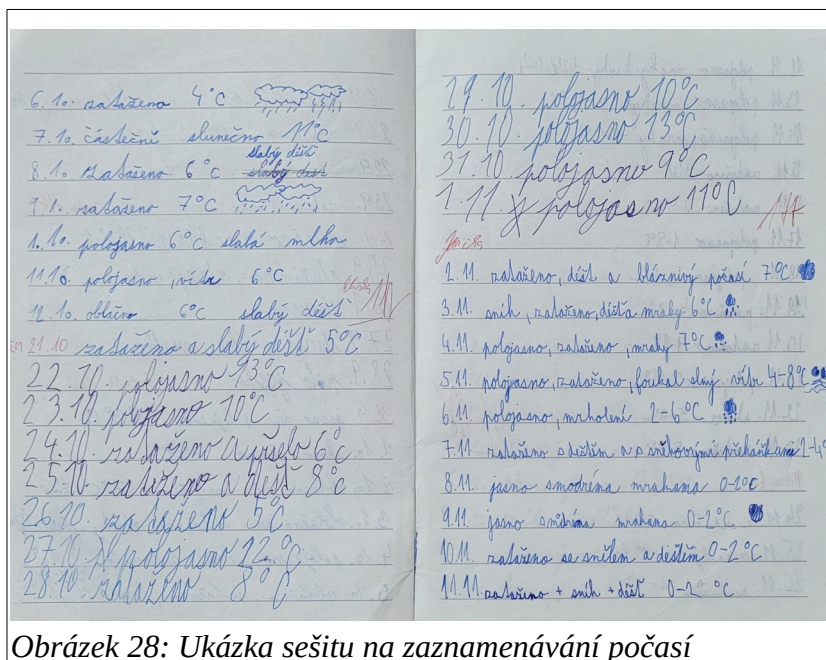
2.2.11 Přírodověda – Počasí den po dni

Ročník: 4.

Cíl úkolu: žák písemně reprodukuje informace (počasí)

Zadání (popis) úlohy: Jedná se o celoroční projekt zaznamenávání počasí den po dni. Žáci se po týdnu střídají a denně do sešitu zapisují počasí proběhlého dne. Sešity si schovávají a vždy na konci měsíce si tři vezmeme a říkáme si, jaké bylo počasí před několika lety, jestli se tento rok nějak liší od ostatních.

Délka praxe respondentky: více jak 10 let

Obrázek 28: Ukázka sešitu na zaznamenávání počasí

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	přírodověda
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti a zájmů
míry samostatnosti	reprodukční, rozvíjející činnost a tvořivost
vztahu k individu a skupině	skupinový

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	písemný
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím technických pomůcek
Podle použitých metod	projektový, na pozorování, s výzkumným charakterem
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

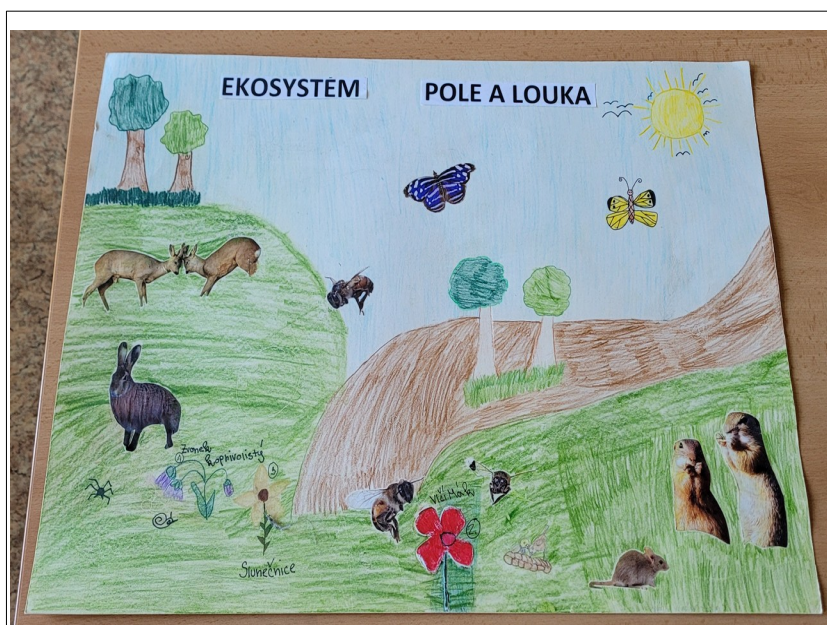
2.2.12 Přírodověda – Ekosystémy

Ročník: 5.

Cíl úkolu: žák pomocí obrázku popíše daný ekosystém, spolupracuje se spolužákem, vyhledává informace v literatuře

Zadání (popis) úlohy: Žáci vytváří obraz na čtvrtku formátu A2 s jedním z ekosystémů. Spolupracují na něm ve trojicích až čtveřicích i když je to zadáno jako domácí úkol, dovoluji tvořit i o přestávkách a nabízím vyhrazený čas po vyučování, aby se všichni sešli. Někteří toho využívají, jiní zase volí práci postupnou – ve škole se na všem domluví a pak si odnáší obraz každý zvlášť domů a postupně ho tak dokreslí celý. Výsledky prezentovali před třídou. Tato činnost žáky velmi baví, učí se při ní spolupracovat, obhajovat si svůj názor a naopak přijmout i „svou porážku“

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Obrázek 29: Ukázka skupinového úkolu – Ekosystémy

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	přírodověda
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti a zájmů
míry samostatnosti	reprodukční, rozvíjející činnost a tvořivost
vztahu k individu a skupině	skupinový

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	grafický – výtvarný
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím doplňkové literatury
Podle použitých metod	projektový
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	mezipředmětový

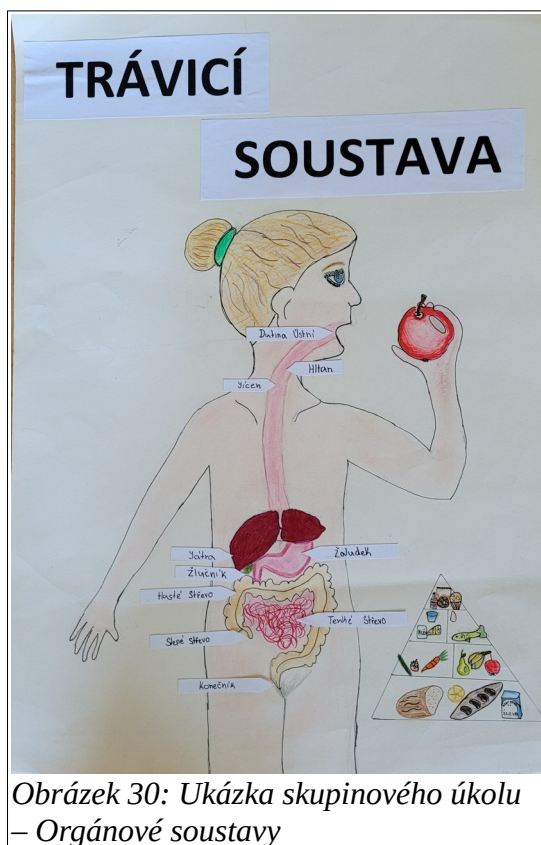
2.2.13 Přírodověda – Orgánové soustavy

Ročník: 5.

Cíl úkolu: žák pomocí obrázku popíše orgánovou soustavu, spolupracuje se spolužákem, vyhledává informace v literatuře

Zadání (popis) úlohy: Žáci tvoří obraz na téma „Orgánové soustavy“ na čtvrtku o formátu A2. Pracují ve dvojicích a trojicích, o přestávkách, po vyučování ve škole i doma. Na práci žáci mají dva týdny a opět se práce prezentuje před třídou.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Obrázek 30: Ukázka skupinového úkolu – Orgánové soustavy

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	přírodověda
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchově	na rozvoj schopností, samostatnosti a zájmů

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
vzdělávacím procesu	
míry samostatnosti	reprodukční, rozvíjející činnost a tvořivost
vztahu k individu a skupině	skupinový

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	grafický – výtvarný
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím doplňkové literatury
Podle použitých metod	projektový
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	mezipředmětový

2.2.14 Vlastivěda – Pověsti

Ročník: 4.

Cíl úkolu: žák pomocí obrázku popíše jím vybranou pověst, žák spolupracuje se spolužákem

Zadání (popis) úlohy: Žáci vytváří obraz pověsti na čtvrtku A2, které jsme probírali ve vlastivědě a četli v hodinách čtení. Práce je vhodná pro dvojice (sestavují si je sami žáci) na dva týdny. Dovolují je pracovat i ve škole o přestávkách a po vyučování. Po přípravě výsledný obrázek s minimem textu prezentujeme ostatním spolužákům ze třídy, ale i žákům jiných tříd.

Délka praxe respondentky: 10-15 let

Obrázek 31: Ukázka skupinového úkolu – Pověsti

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	vlastivěda
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti a zájmů
míry samostatnosti	reprodukční, rozvíjející činnost a tvořivost
vztahu k individu a skupině	skupinový

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	grafický – výtvarný
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím doplňkové literatury

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle použitých metod	projektový
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	mezipředmětový

2.2.15 Pracovní činnosti – Výroba dárečků na ozdobu chodeb

Ročník: 4.

Cíl úkolu: žák tradičně či netradičně zabalí krabici – vytvoří dárek

Zadání (popis) úlohy: Společně s kolegyněmi z jiných ročníků zadáváme úkol: vytvoření dárečků na výzdobu chodeb. Žáci tradičně i netradičně balí a dozdobují dárky. Ty využíváme k vyzdobení chodby naší školy – zavěšujeme je ke stropu.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Obrázek 32: Ukázka žakovských prací - Dárečky na výzdobu školy

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	výtvarná výchova, pracovní činnosti

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na vytváření dovedností
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti a zájmů
míry samostatnosti	rozvíjející činnost a tvořivost
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	grafický – výtvarný
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím výtvarných pomůcek
Podle použitých metod	projektový
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	mezipředmětový

2.3 Využití online prostředí pro zadávání a vypracovávání domácích úkolů

Wordwall

Internetové stránky <https://wordwall.net/> slouží k tvoření různých online aktivit. Jedná se o placenou aplikaci s mnoha předpřipravenými šablonami. Některá cvičení mi paní učitelka zpřístupnila a tak je sem vkládám na ukázkou – inspiraci.

Po dohrání „hry“ se hráči zapisují do výsledkové tabulky – tam je možná kontrola pedagogem. Další možností, kterou paní učitelka využívá, je fotografie obrazovky. Vytvořenou fotografii si nechává poslat.

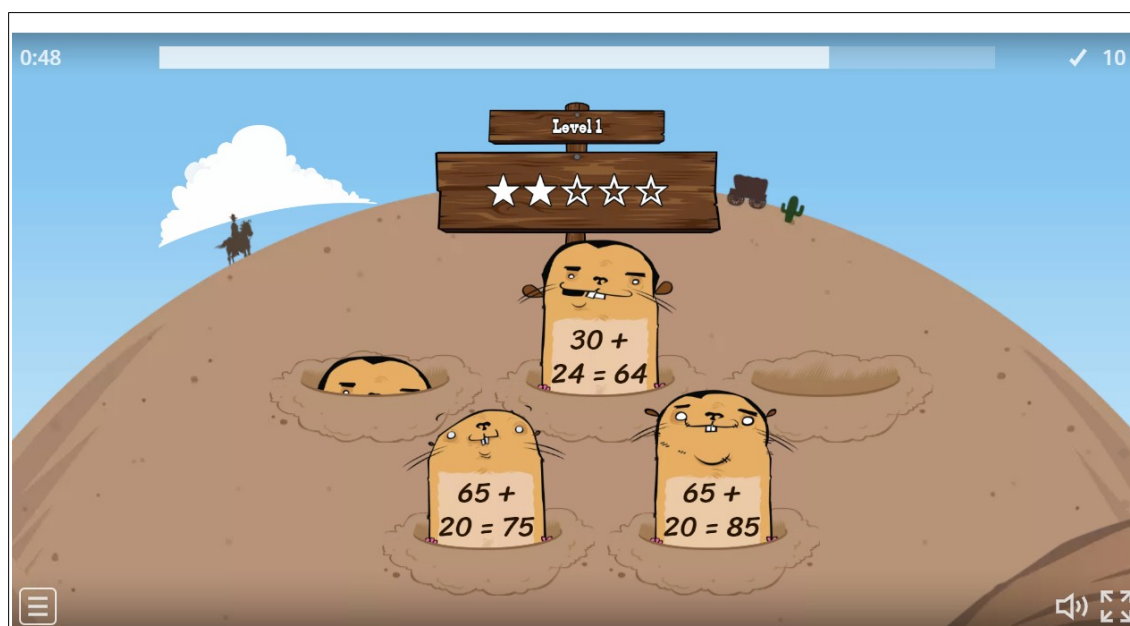
2.3.1 Wordwall – Matematika 1

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák počítá v oboru do 100

Zadání (popis) úlohy: žák kliká (myší nebo prsty, záleží na zařízení žáka – mobil, počítač, ...) na krtky se správnými výsledky příkladů.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Obrázek 33: Ukázka cvičení na Wordwall – Práskni krtka

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na upevňování
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	práce na internetu
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím tabletu, počítače, mobilního telefonu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

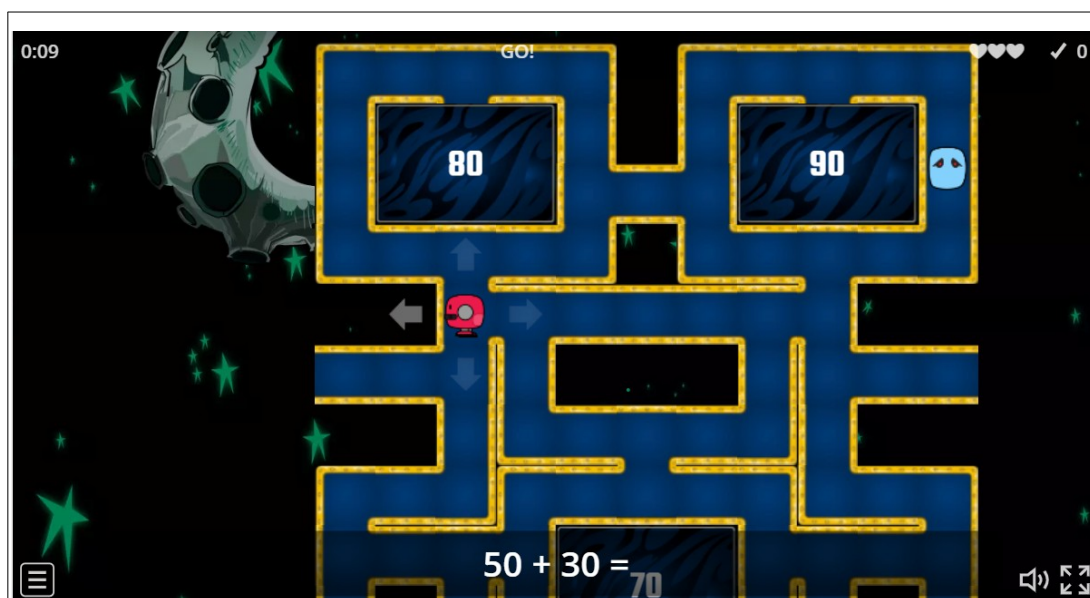
2.3.2 Wordwall – Matematika 2

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák počítá v oboru do 100 (desítky)

Zadání (popis) úlohy: Úkolem je dojít panáčkem do domečku se správným výsledkem. Pozor na duchy – ubírají životy!

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Obrázek 34: Ukázka cvičení na Wordwall – Maze honička

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na upevňování
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	práce na internetu
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím tabletu, počítače, mobilního telefonu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

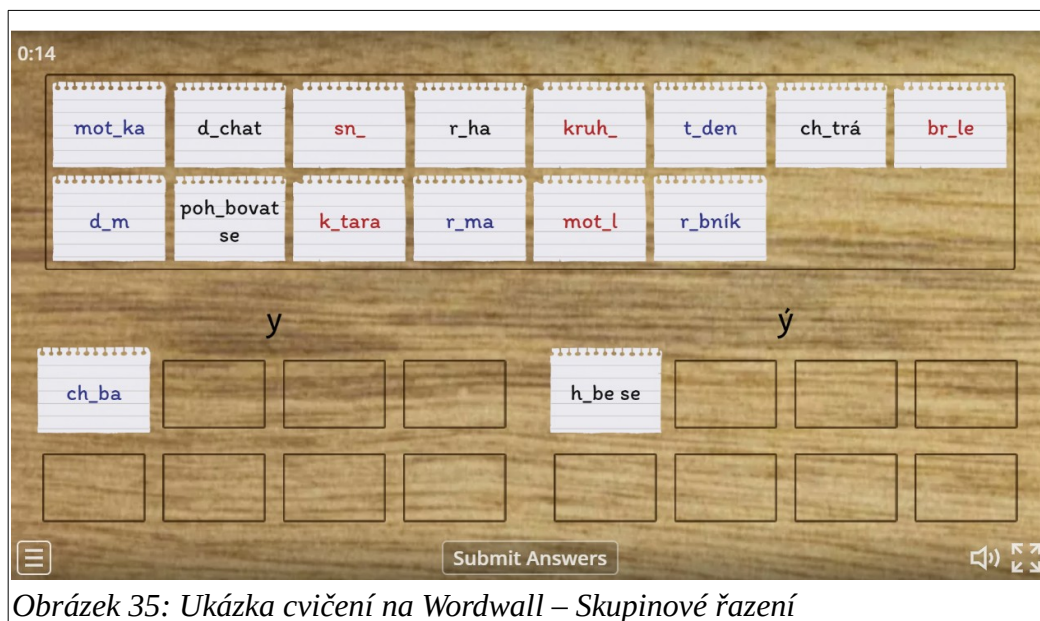
2.3.3 Wordwall – Český jazyk

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák rozpozná a určí délku samohlásky

Zadání (popis) úlohy: Klasické rozřazování slov do skupin. Zde jsou dvě skupiny – slova obsahující dlouhé y a slova s krátkým y.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Obrázek 35: Ukázka cvičení na Wordwall – Skupinové řazení

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	český jazyk
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na upevňování
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	práce na internetu
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím tabletu, počítače, mobilního telefonu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

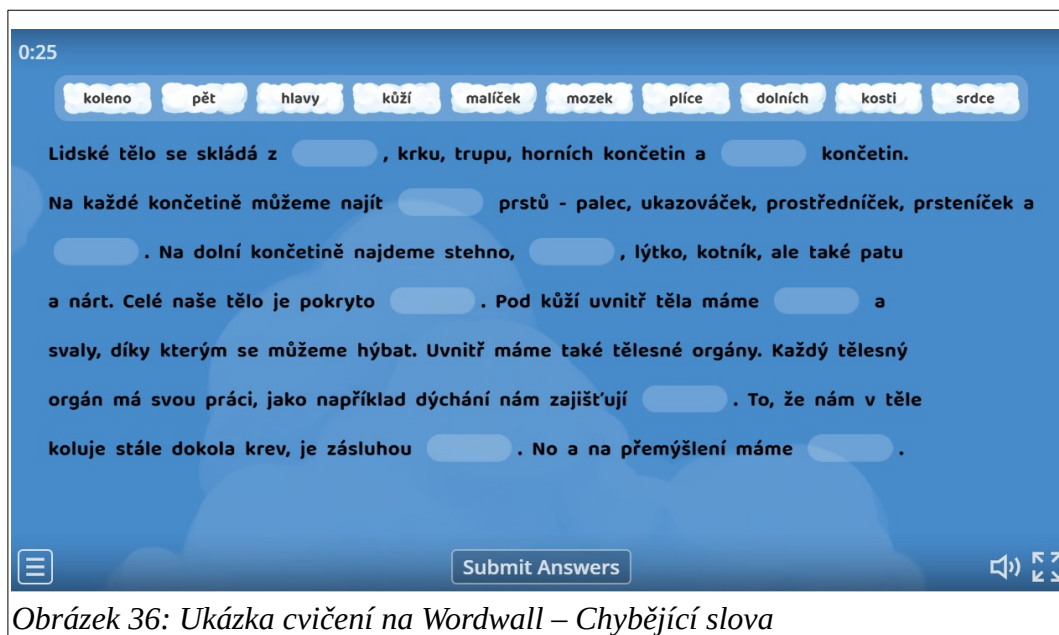
2.3.4 Wordwall - Prvouka

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák doplní správná slova do věty, interpretuje své znalosti o lidském těle

Zadání (popis) úlohy: Žáci doplňují slova z nabídky do vět.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Obrázek 36: Ukázka cvičení na Wordwall – Chybějící slova

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	prvouka
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na upevňování
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	práce na internetu

Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím tabletu, počítače, mobilního telefonu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

EduPage

EduPage (<https://www.edupage.org/>) je internetová aplikace, sloužící k vedení veškeré školské agendy. Můžeme v ní nalézt školní matriku, třídní knihy, žákovské knížky a ještě mnohem více. Učitelé v něm tvoří své tematické plány a sdílí je se svými kolegy, vypracovávají přípravy na hodiny, které se dají žákům nasdílet domů popř. si tak připravit interaktivní hodinu. V neposlední řadě je zde několik předpřipravených šablon na tvorbu různých cvičení. Ty se dále dají použít do zmíněných příprav, online testů či domácích úkolů. Paní učitelka mě opět nechala nahlédnout do její tvorby domácích úkolů pro své žáky.

2.3.5 EduPage – Český jazyk

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák spojí věty se slovy, aby byly gramaticky správně

Zadání (popis) úlohy: Ve větách chybí slovo. Úkolem je najít správné chybějící slovo a spojit ho s větou, do které patří.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Doplň věty

Za domem stál _____.

plot

Citronovník měl pouze jeden _____.

plod

Za městem stál starý _____.

Kup

Ve cvičení bylo hodně _____.

chyb

_____ mi sušenky.

hrad

Pojď si se mnou _____.

hrát

Všechny položky musí být připnuté. Přesunutím položku připnete.

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	český jazyk
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na upevňování
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	práce na internetu
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím tabletu, počítače, mobilního telefonu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

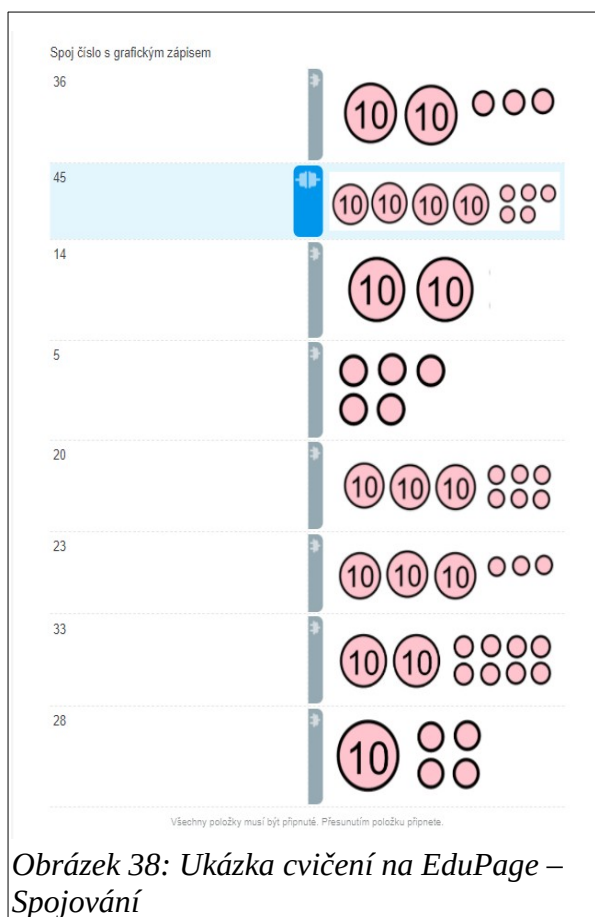
2.3.6 EduPage - Matematika

Ročník: 2.

Cíl úkolu: žák spojí grafický zápis čísla s odpovídajícím číslem

Zadání (popis) úlohy: Úkolem je zde spojovat číslo s odpovídajícím grafickým zápisem.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na upevňování
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	práce na internetu
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím tabletu, počítače, mobilního telefonu

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.3.7 EduPage – Matematika

Ročník: 5.

Cíl úkolu: žák pomocí zadání vypočítá aritmetický průměr

Zadání (popis) úlohy: Žáci doplňují jakousi tabulku. Nejprve si musí spočítat součet zadaných čísel, poté uvádějí počet čísel a nakonec vypočítávají aritmetický průměr. Jeden příklad mají na ukázkou.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Vypočítej aritmetický průměr čísel, jako je ukázáno v příkladu a:

a) 8, 7, 5, 4, 9, 10, 1, 3, 7, 6
součet čísel: 60, počet čísel: 10, aritmetický průměr: 6

b) 20, 40, 60, 80, 10, 30, 50, 30
součet: , počet: , průměr:

c) 700, 300, 200, 600, 500, 400, 800
součet: , počet: , průměr:

d) 150, 300, 450, 400
součet: , počet: , průměr:

e) 6, 4, 5, 9, 6, 12
součet: , počet: , průměr:

Obrázek 39: Ukázka cvičení na EduPage – doplňování

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na upevňování
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	práce na internetu
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím tabletu, počítače, mobilního telefonu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.3.8 Edupage – Přírodověda

Ročník: 5.

Cíl úkolu: žák vybere správná slova do textu

Zadání (popis) úlohy: Ve větách chybí slovo. Úkolem je najít a vybrat správné chybějící slovo do věty.

Délka praxe respondentky: 5-10 let

Otázka

4. / 11

Vyber správná slova do textu.

Základem kostry je , která se skládá z . Kostra tvoří e a chrání .

-- vyberte --

páteř

oporu

obratlů

pohyb

vnitřní orgány

Obrázek 40: Ukázka cvičení na EduPage – doplňování z nápovědy

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	přírodověda
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na upevňování
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	práce na internetu
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím tabletu, počítače, mobilního telefonu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	krátkodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

Únikovky

2.3.9 Únikovka - Prvouka: Velikonoce

Ročník: 2.

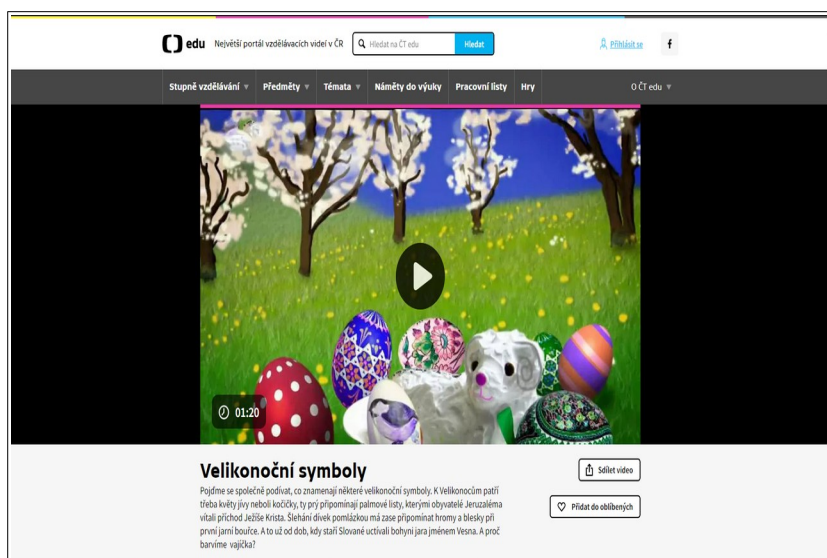
Cíl úkolu: žák pozná, uvede a rozřadí symboly Velikonoc

Zadání (popis) úlohy: Tento úkol je zadán jako dobrovolný na velikonoční prázdniny. Únikovka je složená z pěti cvičení. První je video na shlédnutí – k němu se vážou veškeré úkoly. Druhý úkol je hra Šibenice se symboly Velikonoc. Ve třetím přiřazují otázky k odpovědím. Ve čtvrtém rozřazují symboly Velikonoc k „ano“ a „ne“. A poslední – pátý úkol je křížovka. Tento typ úkolu má vždy obrovský úspěch, žáky únikovky velmi baví.

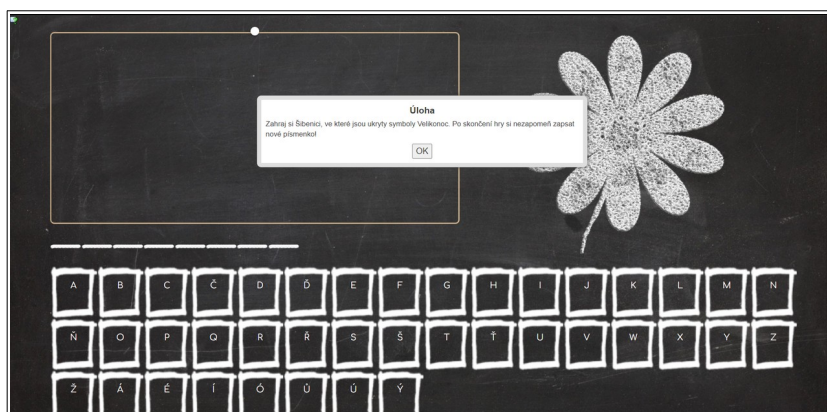
Délka praxe respondentky: 5-10 let

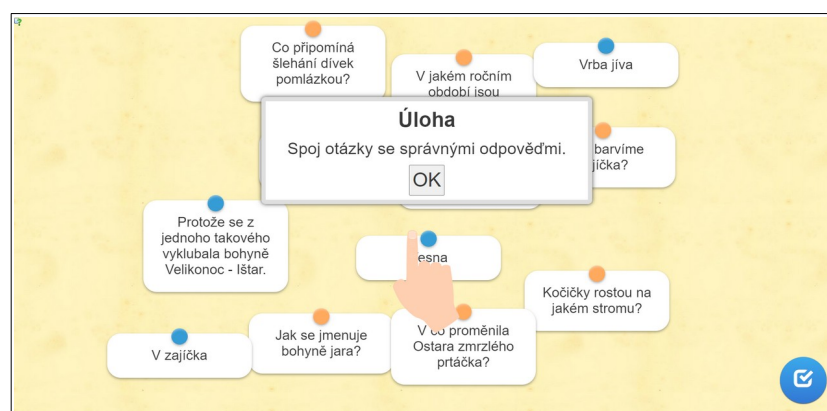
Obrázek 41: Ukázka únikovky – Velikonoce: úvodní obrazovka

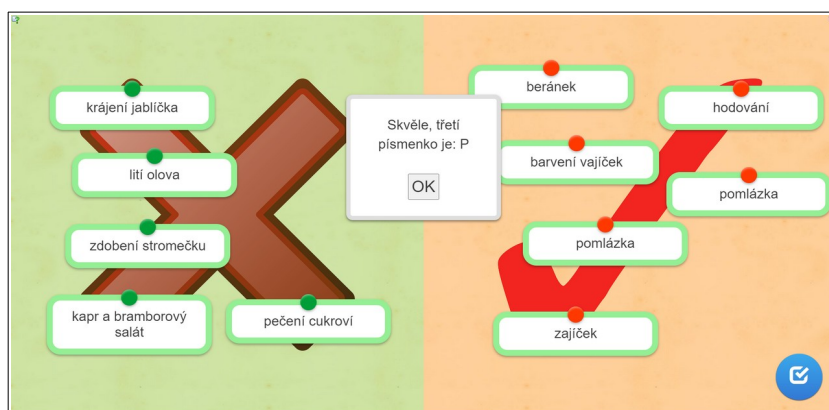
Obrázek 42: Ukázka únikovky – Velikonoce: první cvičení

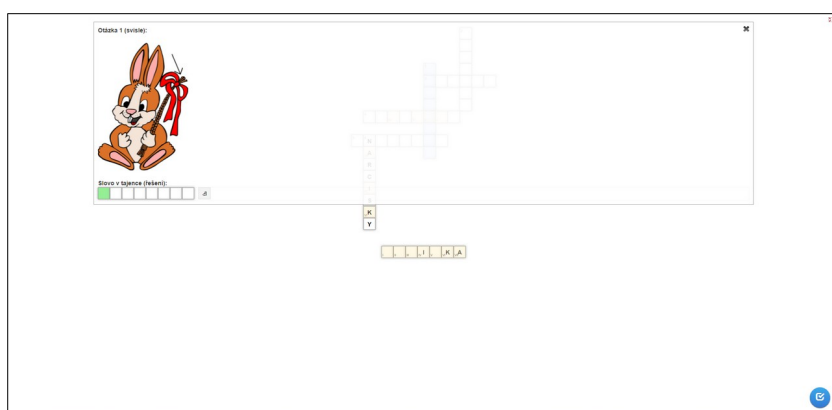
Obrázek 43: Ukázka únikovky – Velikonoce: druhé cvičení

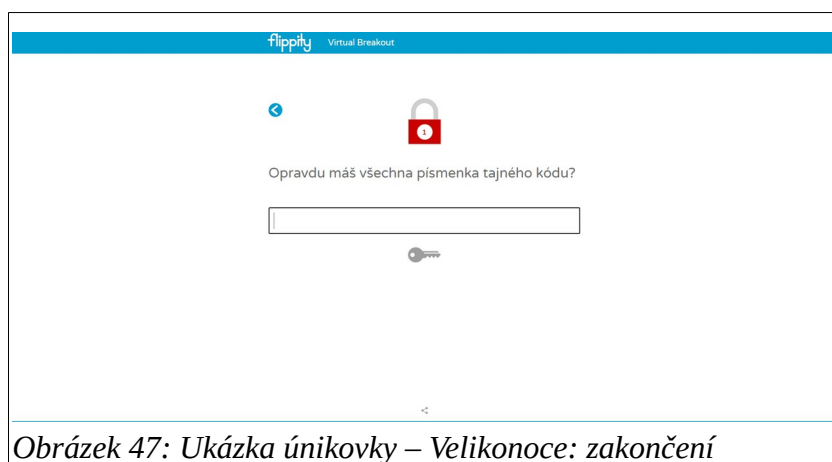
Obrázek 44: Ukázka únikovky – Velikonoce: třetí cvičení

Obrázek 45: Ukázka únikovky – Velikonoce: čtvrté cvičení (vyřešené)

Obrázek 46: Ukázka únikovky – Velikonoce: páté cvičení

Obrázek 47: Ukázka únikovky – Velikonoce: zakončení

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	prvouka
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	práce na internetu
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím tabletu, počítače, mobilního telefonu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

2.3.10 Únikovka – Matematika

Ročník: 2.

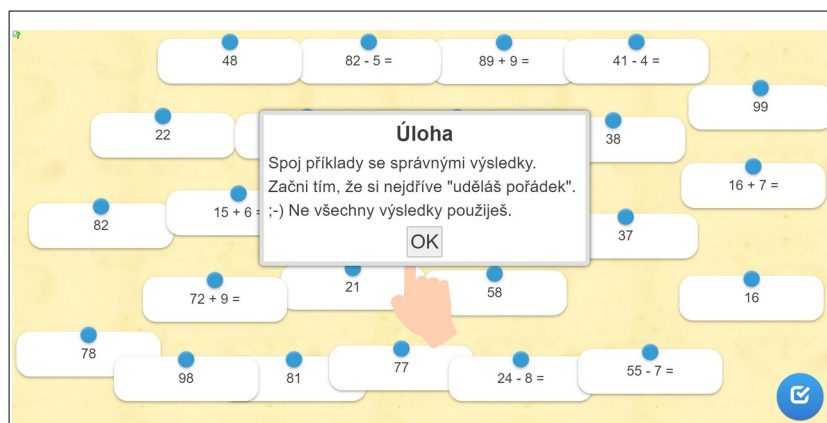
Cíl úkolu: žák řadí čísla na číselnou osu, sčítá a odčítá v oboru do 100, řeší jednoduché slovní úlohy

Zadání (popis) úlohy: Tento úkol zadávám na celý týden. V jeden den žákům únikovku na matematiku ukáži a je na každém, jestli si vše vyřeší hned, a nebo si nechá na každý den jeden úkol. Po vyřešení každého dané aktivity se zobrazí písmenko. Pět úloh s tajným kódem (ten se složí z písmen obdržených po vyřešení úloh) slouží k odemknutí zámku s gratulací a prosbou o vyfotografování této stránky a poslání přes EduPage. Normálně úkoly neznámkuji, ale tentokrát udělám výjimku. Ovšem známku nebudu zahrnovat do celkového hodnocení.

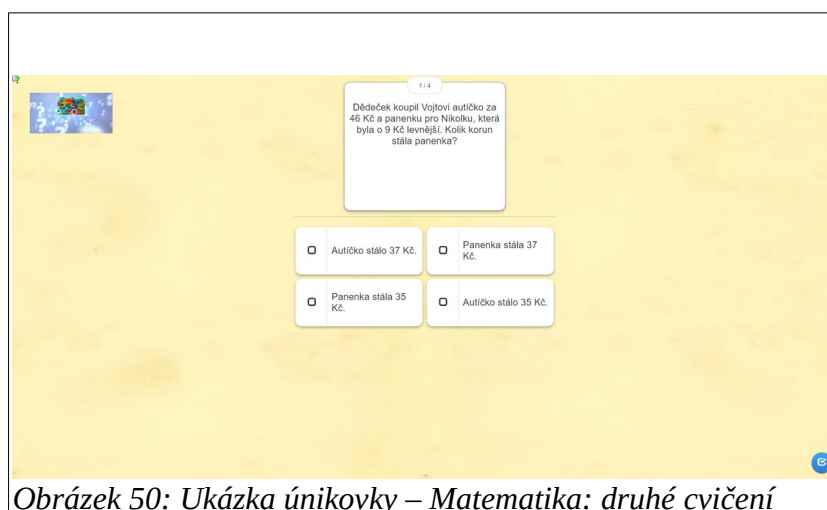
Délka praxe respondentky: 5-9 let

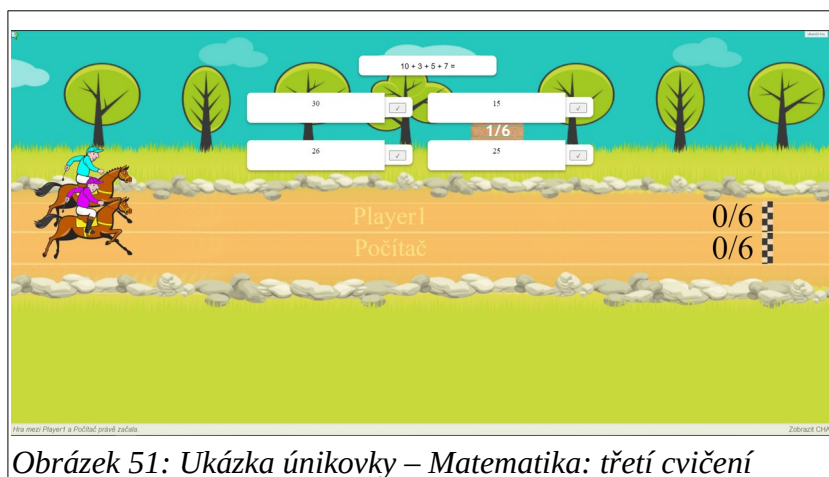
Obrázek 48: Ukázka únikovky – Matematika: úvodní obrazovka

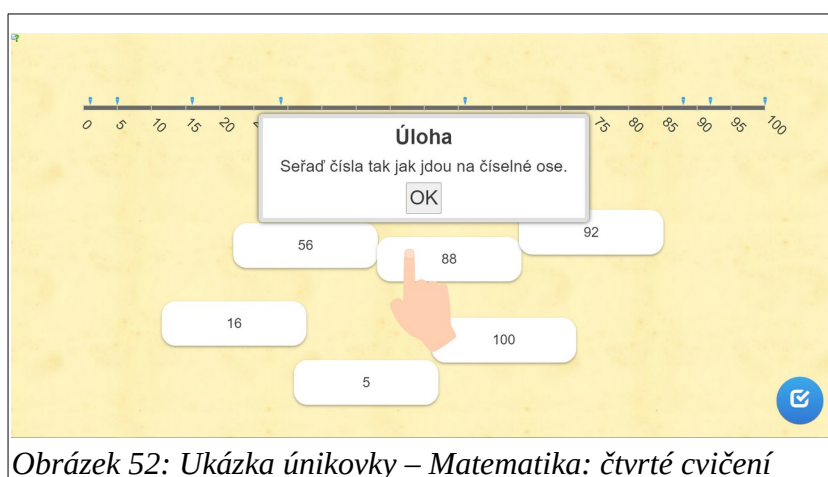
Obrázek 49: Ukázka únikovky – Matematika: první cvičení

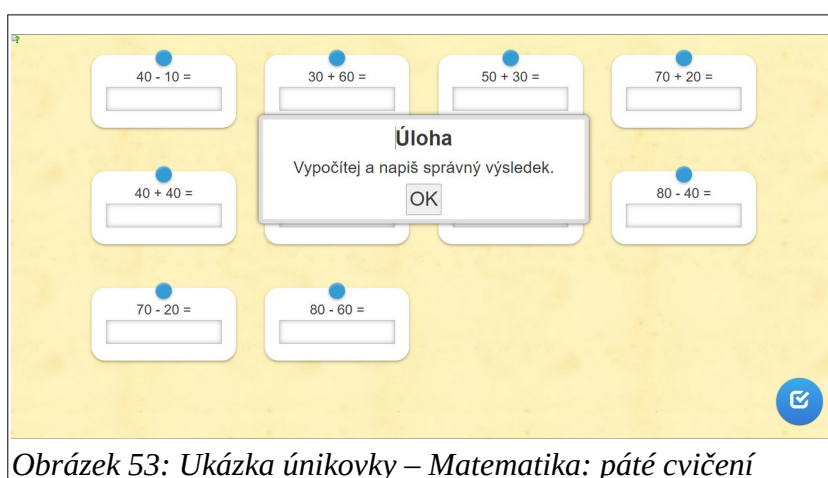
Obrázek 50: Ukázka únikovky – Matematika: druhé cvičení

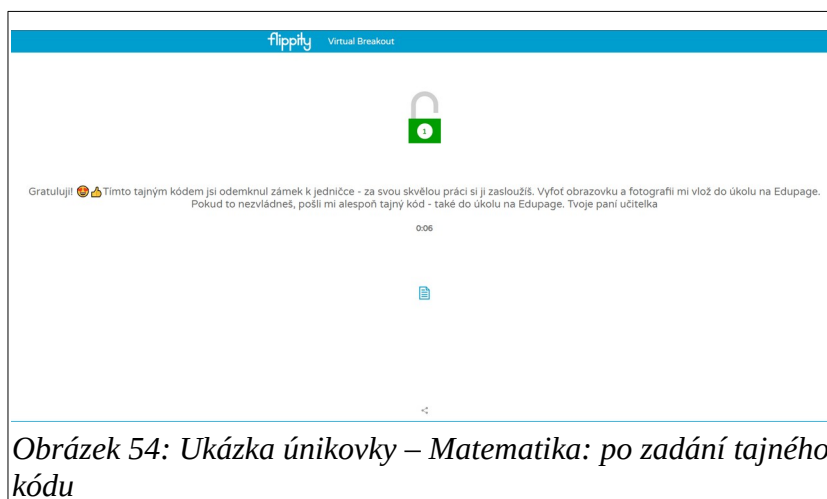
Obrázek 51: Ukázka únikovky – Matematika: třetí cvičení

Obrázek 52: Ukázka únikovky – Matematika: čtvrté cvičení

Obrázek 53: Ukázka únikovky – Matematika: páté cvičení

Obrázek 54: Ukázka únikovky – Matematika: po zadání tajného kódu

Dělení domácího úkolu podle:	Zařazení podle specifikace domácího úkolu do daného druhu
obsahu	matematika
vztahu k hlavním fázím vyučovacího procesu	motivační, na upevňování
funkce ve výchovně vzdělávacím procesu	na rozvoj schopností, samostatnosti
míry samostatnosti	návodný
vztahu k individu a skupině	individuální

Forma	Specifikace pro danou formu
Podle převažujícího způsobu realizace	práce na internetu
Podle použitých prostředků a pomůcek	s použitím tabletu, počítače, mobilního telefonu
Podle použitých metod	fixační
Podle časového hlediska	dlouhodobý
Podle rozsahu záběru	monotematický

3 Vyhodnocení cílů

Domnívám se, že cíl číslo jedna „Navrhnout kategorizaci a základní doporučení pro zadávání domácích úkolů učitelem“ se mi podařilo splnit. Kategorizace je navrhnutá v teoretické části a zároveň zmíněna v tabulkách u jednotlivých ukázek v ukázkovém souboru různých typů domácích úkolů. Doporučení učitelů pro zadávání domácích úkolů jsou také uvedena u ukázek ve sborníku. Těmto radám se věnuji i v závěru kapitoly 1. 2 Vyhodnocení výzkumu v praktické části, kde uvádím citace jednotlivých respondentek, a následně vypisuji v bodech několik doporučení pro udělování domácích úkolů.

Dovoluji si tvrdit, že i cíl číslo dvě „Vytvořit ukázkový soubor různých typů zadání DÚ spolu s popisem jejich významu“ byl naplněn. Sbíрка ukázek je složena ze čtyřiceti různých úloh doplněných o informace – ročník pro nějž byl DÚ vytvořen, cíl úkolu a popis daného zadání, poskytnuté jednotlivými respondentkami, společně s délkou učitelské praxe dané účastnice výzkumu. K popisu významu domácího úkolu využívám zadání doporučené vyučujícím a Maňákovu klasifikaci, uvedenou, pro lepší přehled, v tabulkách.

Závěr

Hlavním cílem mé práce bylo sestavit sborník, který by byl příkladný a zároveň inspirující pro jiné kolegy, kteří jsou v otázce domácích úkolů nerozhodní.

Podnětné pro mě byly také rozhovory s kolegyněmi z blízkých škol, mající bohaté zkušenosti, které mi mohly předat. V ověření vzdělávací činnosti se můj předpoklad potvrdil. Většina dotazovaných zadává domácí úkoly ve svých předmětech a to jak krátkodobé tak i dlouhodobé. Cílem zpravidla bývá upevnění a zopakování si probíraného učiva. Ze sborníku je patrné, že učitelé se tzv. přizpůsobili době a není pro ně neznámé zadávat domácí úkoly v online prostředí. Toto zjištění pro mě bylo objevné, protože před dvěma lety s tím kolegyně moc zkušeností neměly.

Diplomová práce by mohla posloužit kolegům – učitelům, jako námět a inspirace pro tvorbu domácích úkolů a vzhled do práce jiných učitelů. Bylo pro mě zásadní vést rozhovory v jiných školách ve Šluknovském výběžku, seznámit se s kolegy, jejich prací a s inspirativními domácími úkoly.

Přidanou hodnotou této práce byl především zájem kolegů z mé „domovské“ školy o vytvořený sborník inspirujících domácích úkolů. Velmi mě potěšil zájem z jejich strany právě o domácí úkoly v online prostředí. Mé ukázky sloužily jako jakási návnada a ony se na ní opravdu chytly a dnes se i tento typ zadávání stal nedílnou součástí domácích úkolů jejich žáků. Proběhlo několik setkání s ukázkami různých možností tvoření cvičení online, kde jsme si předávaly informace mezi sebou.

Seznam použité literatury

ALLEMAN, J. et al., 2010. *Homework done right. Powerful learning in real-life situations*. Thousand Oaks: Corwin ISBN-13: 9781452212425

BĚLOHRADSKÁ, J., 2002. *Postoje žáků ZŠ a jejich rodičů k domácí přípravě. In: Výzkum školy a učitele. 10. výroční konference ČAPV s mezinárodní účastí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. ISBN 80-7290-089-7.

ČÁP, J., 1997. *Psychologie výchovy a vyučování*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7066-534-3.

ČÁP, J., MAREŠ, J., 2007. *Psychologie pro učitele*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-273-7.

ČAPEK, R., 2013. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4640-1.

FRANCLOVÁ, M., 2013. *Zahájení školní docházky*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4463-6

HELMS, W., 1996 *Lépe motivovat - méně se rozčilovat: jak pomáhat dětem se školou*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-717-8087-1.

CHRÁSTKA, M., 2016. *Metody pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Praha: Grada. 978-80-247-5326-3.

KALHOUS, Z., OBST, O. a kol. 2002. *Školní didaktika*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-253-X.

KLÉGROVÁ, J., 2003. *Máme doma prvňáčka*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2003. ISBN 80-204-1020-1.

KOLÁŘ, Z., 2012. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. 1. vyd. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-3710-2.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., 2006. *Vývojová psychologie*. 2. aktual. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9

MAŇÁK, J., 1992. *Problém domácích úkolů na základní škole*. 1. vyd. V Brně: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-0388-1.

PETTY, G., 2006. *Moderní vyučování*. 4. vyd. Praha: Portál, ISBN 80-7367-172-7.

PIAGET, J., 1997. *psychologie dítěte*. 1. vyd. Praha: Portál, ISBN 80-7178-146-0.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., 2009. *Pedagogický slovník*. 6. aktual. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.

STŘELEČ, S., 2011. *Studie z teorie a metodiky výchovy II.* 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 9788021055124.

ŠRÁMKOVÁ, M., 2005 *Rukověť rodiče malého školáka*. 1. vyd. Praha: Albatros. ISBN 80-00-01491-2

ŠULOVÁ, L., 2004. *Raný psychický vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0877-4.

ŠULOVÁ, L., 2014. *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-542-9.

ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K., 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0

VÁGNEROVÁ, M., 2004. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-802-3.

VÁGNEROVÁ, M., 2005. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN: 80-246-0956-8

Internetové zdroje:

ČŠI: K povinnosti vypracovávání domácích úkolů. vzdavacisluzba.cz [online]. 2016 [vid. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://www.vzdelavacisluzby.cz/dokumenty/banka-souboru/3636481.pdf>

ČŠI: K výsledku šetření stížnosti. zs.boskovice.cz [online]. 2018 [vid. 2021-04-25]. Dostupné z: http://zs.boskovice.cz/dok_skoly/CSI_setreni_18.pdf

EDUZIN: Proč je rozumné, aby dítě dělalo domácí úkoly. A proč se to s nimi nemá přehánět. eduzin.cz [online]. 2018 [vid. 2021-06-10]. Dostupné z: <https://www.eduzin.cz/rodina-a-skola/domaci-priprava/proc-je-rozumne-aby-dite-delalo-domaci-ukoly-a-proc-se-to-s-nimi-nema-prehanet/>

IZBICKI, John. Homework for primary pupils. Education Journal. [online]. 2008. [vid. 2021-05-09]. ISSN 1364-4505. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=36632088&lang=cs&site=ehost-live>

PHARES, Tim. A purposeful understanding of homework. [online]. 2017. [vid. 2021-06-15]. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/1898703416>

STRANDBERG, Max. Homework--Is There a Connection with Classroom Assessment? A Review from Sweden. Educational Research [online]. 2013, 55(4), [cit. 2021-04-19]. ISSN 00131881. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/00131881.2013.844936?scroll=top&needAccess=true>

Švancar, Radmil, Dítěti nelze půl facky dát a půl facky nedat. [online]. 2013 [vid. 2021-06-15]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7485>

ŠVP ZV Otevřená škola. [online]. 2016 [vid. 2021-05-15] Dostupné z: <http://www.zsvojtechakovare.cz/wp-content/uploads/%C5%A0VP-INKLUZE-2016-%C3%BApravy-II.001.pdf>

ŠVP ZV Škola bez hranic. [online]. 2017 [vid. 2021-05-15]. Dostupné z: <https://www.zspastelka.com/kestazeni>

ŠVP ZV ZŠ A MŠ DOLNÍ POUSTEVNA. [online]. 2007 [vid. 2021-05-15].
Dostupné z: https://www.zsdpou.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah8_1.pdf&original=%C5%A0VP_-_9._verze.PDF

Ze sociálních sítí: MŠMT odpovídá na dotaz rodiče ohledně domácích úkolů.[online]. 2018 [vid. 2021-04-25]. Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2018/10/ze-sociálních-siti-msmt-odpovida-na.html>

Zákony a vyhlášky:

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Vyhláška číslo 48/2005 Sb. Vyhláška o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-48#f2901485>

Přílohy

1. příloha - dotazník

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,
jmenuji se Jana Havlíková a jsem studentkou oboru Učitelství 1. stupně na Technické univerzitě v Liberci. Obracím se na Vás s prosbou o pomoc při vyplnění dotazníku. Tento dotazník je součástí výzkumu mé diplomové práce, která je zaměřena na analýzu domácích úkolů zadávaných pedagogy na 1. stupni základních škol.

Dotazník je anonymní. Vaše odpovědi budou součástí hromadného sběru dat.

V případě jakýchkoliv dotazů mě neváhejte kontaktovat.

Velmi Vám děkuji za Váš čas a Vaše odpovědi.

Jana Havlíková
dunikova@centrum.cz

1) Jste muž nebo žena?

.....

2) Jaká je délka Vaší praxe?

a) méně než 5 let b) 5-9 let c) 10-15 let d) více jak 15 let

3) V jakém ročníku nyní vyučujete?

.....

4) Jaké předměty vyučujete?

.....
.....
.....

5) Zadáváte domácí úkoly? Svou odpověď zdůvodněte.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6) Jak často svým žákům domácí úkoly zadáváte?

.....
.....
.....

7) Z jakých vyučovacích předmětů domácí úkoly zadáváte?

.....
.....
.....
.....
.....

8) Seřadte následující předměty podle četnosti zadávání domácích úkolů, které jste vypsal/a v otázce číslo 7 tak, že předmětu, který zadáváte nejčastěji, přiřadíte číslo 1 a nejméně zadávanému číslo nejvyšší (podle počtu uvedených předmětů). Pokud z některého předmětu, uvedeného v 7. otázce úkol nezadáváte, neuvádějte ho zde.

.....
.....
.....
.....
.....

9) V jakém rozsahu domácí úkoly zadáváte? (Kolik času žák stráví nad jeho vypracováním?)

.....
.....
.....

10) Volíte domácí úkoly pro jednotlivce nebo i pro skupiny?

.....

11) Pro jaký ročník je z Vašich zkušeností vhodné začleňovat skupinové úkoly a pro jaký ročník je naopak nedoporučujete? Vysvětlíte proč.

.....
.....
.....
.....

12) Z časového hlediska volíte domácí úkoly krátkodobé (z hodiny na hodinu), dlouhodobé, popř. využíváte obě možnosti? Uveďte, v jakých předmětech a ročnících tyto druhy úkolů využíváte.

.....

.....

.....

.....

.....

13) Vyžadujete, aby byl domácí úkol podepsán rodičem? Svou odpověď vysvětlete.

.....

.....

.....

.....

.....

14) Známkujete domácí úkoly? Pokud ano, zahrnujete známku do celkových výsledků žáka?

.....

.....

.....

.....

.....

15) Napište, co považujete za důležité v souvislosti s domácími úkoly popř. to, co Vás ještě k této problematice napadá a rádi byste to ještě doplnili.

.....

.....

.....

.....

.....

.....